

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

FENOMÉN ŠÍLENÝCH ŠKOLNÍCH STŘELCŮ

Autor práce: Dominika Kohoutová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD., MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z.ú.
Žižkova 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Dominika Kohoutová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Fenomén šílených školních střelců

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: The phenomenon of mad school shooters

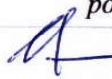
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: Doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD., MBA

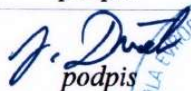
Datum zadání bakalářské: listopad 2020

CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:

Hlavním cílem bakalářské práce je formou širšího teoretického vhledu demonstrovat základní pojmosloví, východiska zkoumané tématické oblasti, reflektující primárně tzv. „znalostní“ významnost osvojení si tzv. „obraných“ postupů veřejnosti při útoku střelce, zaměřené rámcově na školní prostředí, včetně kategorizované charakteristiky tzv. „šílených střelců“. Vedlejším, praxeologicky orientovaným cílem bakalářské práce je za pomoci užitých kasuistik tématicky návazně demonstrovat možné příčiny páchaní shora uvedené trestné činnosti, včetně analyticko-syntetizujícího vyhodnocení konkrétní strategie proti šílenému střelci „RUN – HIDE – FIGHT“, vyústějících v realizaci konkrétního režimového zabezpečení školy a školních zařízení.

Student: Dominika Kohoutová, DiS.	20. 11. 20 datum	 podpis
Vedoucí práce: Doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD., MBA	20. 1. 21 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	23. 11. 20 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	1. 12. 20 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	1. 12. 20 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Doc. Ing. Jaroslavovi Slepeckému, PhD., MBA za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Dále děkuji Lucii Bechynkové a Barboře Krčmové z internetového podcastu „Opravdové zločiny“ za sdílení mého strukturovaného dotazníku.

ABSTRAKT

KOHOUTOVÁ, D. *Fenomén šílených školních střelců: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. 57 s. Vedoucí bakalářské práce: Doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD., MBA

Klíčová slova: aktivní střelec, šílený školní střelec, škola, oběť, útok, Policie České republiky, strategie přežití

Bakalářská práce se zabývá s pojmy, které úzce souvisejí s touto problematikou. Dále pojednává o osobě pachatele a o úkolech Policie České republiky. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část se zabývá vysvětlením pojmů aktivní střelec, osamělý vlk, maligní narcismus, suicidium východiskem a manifest. Dále se práce věnuje jednotlivým typům šílených střelců a tím z jakého důvodu se jimi stali. Také zde popisuje konkrétní případy masových vražd, jak ve světě, tak i u nás. Teoretická část popisuje i 2 nejznámější strategie pro přežití, opatření proti šílenému střelci a Policii České republiky.

Praktická část je založena na dotazníkovém šetření, které bylo provedeno mezi širokou veřejností. Respondentům byly položeny otázky zaměřující se na znalost pojmů, obranných strategií, kazuistik, možných důvodů páchaní a dále na vztah veřejnosti ke zbraním.

ABSTRACT

KOHOUTOVÁ, D. *the Phenomenon of Mad School Shooters*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021. 57 p. Supervisor: Doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD., MBA

Key words: active shooter, mad school shooter, school, victim, attack, Police of the Czech Republic, survival strategy

Bachelor thesis deals with concepts that are closely related to this issue. It also deals with the offender and the acts of the Czech Police. The work is divided into theoretical and practical part.

The theoretical part deals with explanation of the concepts of an active shooter, lone wolf, malignant narcissism, suicidium and manifest. Furthermore, the work is devoted to individual types of mad shooters, and why they became them. It also describes specific cases of mass murders, both in the world and in the Czech Republic. The theoretical part describes the 2 most known strategies for survival, measures against mad shooters and Police of the Czech Republic.

The practical part is based on a questionnaire survey that was carried out between the general public. Respondents have been asked questions about knowledge of concepts, defense strategies, case reports, possible reasons for committing and further to the relationship between general public and weapons.

Obsah

Úvod.....	9
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	11
2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	12
2.1 Aktivní střelec	12
2.2 Osamělý vlk.....	12
2.3 Maligní narcismus	13
2.4 Frustrace	13
2.5 Suicidium východiskem	14
2.6 Manifest.....	14
3 CHARAKTERISTIKA ŠÍLENÝCH STŘELCŮ.....	15
3.1 Motivace.....	15
3.2 Šílení střelci z frustrace	15
3.3 Šílení střelci z fanatismu	16
3.4 Šílení střelci kultovního rázu.....	16
3.5 Šílení střelci konající z důvodu duševní poruchy.....	17
4 „ŠÍLENÍ“ ŠKOLNÍ STŘELCI.....	19
4.1 Charakteristika školních střelců	19
4.2 Masakry na školách	20
4.3 Masakry na školách v Americe	20
4.3.1 Charles Joseph Whitman.....	20
4.3.2 Adam Peter Lanza.....	21
4.3.3 Seung – Hui Cho	22
4.4 Masakry na školách v Evropě	23
4.4.1 Anders Behring Breivik	23
4.4.2 Tim Kretschmer	25
4.4.3 Thomas Hamilton.....	26
4.5 Masakry v Česku	28

4.5.1	Barbora Orlová.....	28
4.5.2	Olga Hepnarová	29
4.6	Útok na základní škole ve Vrútkách.....	30
4.7	Příčiny nárůstu šílených střelců.....	31
5	STRATEGIE PŘEŽITÍ	33
5.1	Strategie „RUN – HIDE – FIGHT“	33
5.1.1	RUN - uteč	33
5.1.2	HIDE – schovej se.....	34
5.1.3	FIGHT - bojuj	34
5.2	Strategie „Útok – přímá eliminace útočníka“.....	34
6	OPATŘENÍ PROTI ŠÍLENÉMU STŘELCI.....	36
6.1	Navržené postupy v krizové situaci.....	36
6.2	Možný způsob řešení útoku ve vnějších prostorech školy	37
6.3	Minimální standard bezpečnosti.....	37
7	POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	39
7.1	Policie proti Šílenému střelci.....	39
7.2	Aktivní střelec 2011	40
8	EMPIRICKÁ ČÁST	41
8.1	Metodika sběru dat	41
8.2	Cíle dotazníkové šetření	41
8.3	Výsledky šetření	42
	Závěr	52
	Seznam použitých zdrojů	54
	Seznam grafů a tabulek	57

Úvod

O problematice, která se týká tzv. školních střelců, se nejčastěji dozvídáme prostřednictvím médií. Tato média nás informují nejen o střelcích na územích škol, ale například v nemocnicích či na veřejnosti. Je důležité zmínit, že psychologie nezná pojem „šílený střelec“, tento výraz se ustálil a používají jej média, která ví, že cokoliv s tímto nadpisem, bude mít obrovskou sledovanost. Běžnou veřejnost téma šílených střelců zajímá, protože se jedná o novou, zajímavou a neprozkoumanou problematiku u adolescentů, ale i mladších žáků. O případech „šílených školních střelců“ nejčastěji slyšíme v souvislosti se Spojenými státy americkými, ale smutnou realitou je, že Evropa ohledně těchto případů už dávno nestojí stranou. Evropa již má za sebou několik útoků aktivních střelců, do kterých spadají i střelci školní. V roce 2014 i Česká republika zažila útok na střední škole, který byl spáchán nožem, a o rok později se objevilo první krvavé řádění aktivního střelce.

Přestože část veřejnosti problém školních střelců bagatelizuje, představují školní střelci pro naši společnost bezpečnostní hrozbu. Téma střelců se často medializuje a vyvolává následné diskuze veřejnosti (občanů). Víme ale jak se zachovat v situaci, kdy jsme v ohrožení života ze strany střelce? Zda je možné budoucímu útoku zamezit? Co je u střelce spouštěč ke spáchání trestného činu?

V teoretické části jsou shrnuty primární informace. První kapitola objasňuje cíle metodiku této bakalářské práce. Kapitola druhá je zaměřena na seznámení s často používanými pojmy této problematiky, jako jsou aktivní střelec, osamělý vlk, maligní narcismus, frustrace, suicidium východiskem a manifest. Kapitola „Charakteristika šílených střelců“ pojednává o typech těchto střelců, snaží se vysvětlit, co vlastně tyto osoby vedlo ke spáchání, tak hrůzného činu a jaké mohou být příčiny, je zde z psychologického hlediska vysvětlen pojem motivace. Ve čtvrté kapitole autorka práce popisuje, jak vypadá typický školní střelec, a analyzuje několik konkrétních případů. U každého případu popisuje, co se dělo před činem, během něj i po něm. Pátá kapitola rozebírá 2 nejpoužívanější strategie přežití. První z nich je strategie RUN – HIDE – FIGHT, z důvodu toho, že jde o nejvíce používanou strategii na světě, je zde rozebrán každý krok zvlášť. Druhou strategií je Útok – přímá eliminace útočnicka. V šesté kapitole popisuje autorka práce vlastní zkušenosti se zabezpečením škol a vyjadřuje vlastní názor na ně. Dále jsou v této kapitole zahrnuty návrhy na opatření vnitřních prostor škol, možné způsoby řešení krizových situací ve vnějších prostorách a rozebrán minimální standard bezpečnosti, který vznikl jako odpověď na útok Barbory Orlové ve

Žďáru nad Sázavou. Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na Policii České republiky, na její vznik, boj proti šílenému střelci a na první expresní cvičení s názvem Aktivní střelec 2011.

Cílem bakalářské práce v teoretické části je objasnit základní pojmy, vysvětlit, jak se bránit a zjistit příčiny útoků školních střelců za pomoci skutečných příběhů. Praktická část se zaměřuje na informovanost o školních střelcích laickou veřejností. Je zde použito dotazníkové šetření, jehož cílem je zjistit, zda veřejnost zná pojem aktivního střelce a ví, co znamená, a zda dotazovaní vědí, jak se bránit.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem této bakalářské práce je vysvětlit základní pojmy, které s touto problematikou úzce souvisejí. Práce je také zaměřena na znalost obranných postupů veřejnosti při útoku šíleného střelce na školu, včetně charakterizování jednotlivých druhů šílených střelců. Vedlejším cílem bakalářské práce je za pomoci užitých kazuistik spojených s útoky na školy zjistit možné příčiny páchaní těchto trestných činů, včetně vyhodnocení dvou konkrétních strategií proti šílenému střelci, tyto strategie se jmenují: „RUN – HIDE – FIGHT“ a „Útok – přímá eliminace útočníka“. V návaznosti na tyto strategie autorka práce popíše vlastní zkušenost a navrhne konkrétní režimové zabezpečení škol a jejich zařízení, které jsou dle jejího názoru nejvíce vyhovující v souvislosti s relativně nízkými finančními náklady. Práce obsahuje vznik Policie České republiky a popisuje, jak postupuje při útoku školního střelce. Tyto informace nejsou některak obsáhlé a jsou volně dostupné na internetových stránkách. Podrobnější informace se veřejnosti neposkytují z důvodu kontraproduktivity.

Ve druhé části práci bude zvolena průzkumná metoda dotazníkového šetření, díky kterému autorka práce získá poznatky od nezaujaté veřejnosti, o tom, zda respondenti vědí, kdo je aktivní střelec, jestli ví, jak se proti osobě střelce bránit, kde to zjistili, jaké mají povědomí o školních útocích a jaký mají vztah ke zbraním. Vyhodnocení dotazníků bude zpracováno do barevných grafů. Všechny grafy budou obsahovat autorčin vlastní komentář. Jelikož dotazník obsahuje 2 otevřené otázky, autorka práce vypracuje tabulky s nejvíce se opakujícími odpověďmi. Otevřené otázky sloužily dotázaným respondentům ke sdělení jejich vlastních znalostí a názorů na danou problematiku.

Dotazník bude volně přístupný na internetové stránce Survio.cz.

2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

2.1 Aktivní střelec

Aktivní střelec je osoba, která si ke svému útoku vybírá střelnou zbraň, útočí na místech s větším počtem lidí a jeho cílem je zranit nebo nejlépe usmrtit co nejvíce lidí.¹ Jestliže usmrtí více než čtyři osoby, dá se považovat za vraha masového. Z pohledu kriminalistů z FBI je za masovou vraždu považováno „*usmrcení čtyř a více osob v průběhu jedné akce bez výrazného časového odstupu mezi vraždami.*“²

Složky integrovaného záchranného systému aktivního („šíleného“) střelce definují následovně: „*Nebezpečný pachatel, který volil použití zbraně proti jiným osobám k dosažení svých cílů. Obvykle jde o jednotlivce, může se ale také jednat o skupinu pachatelů. Nemá zábrany pro jakékoliv chování s cílem zabít nebo zranit co největší počet osob.*“³

Aktivní střelci jsou fenoménem hlavně v USA, ale nelze říct, že u nás by se takové činy neděly. Dne 24. února 2015 kolem 12:30 střílel 63letý Zdeněk Kovář v restauraci Družba v Uherském Brodě. Celkem usmrtil osm osob a jednu osobu těžce zranil. Během útoku volal do televize Prima, kde si stěžoval, že je šikanovaný a úřady mu nepomůžou. Přibližně v půl třetí pachatel obrátil zbraň proti sobě a spáchal sebevraždu.⁴

2.2 Osamělý vlk

Tento pojem je většinou spojován s teroristy. „Osamělý vlk“ mě několik definic, které vymezují, kdo „osamělý vlk“ je a jak pracuje. Ministerstvo vnitra tuto osobu charakterizuje jako někoho, kdo pracuje sám nebo v malé skupině. Pachatel se může inspirovat činností teroristických organizací, ale její součástí být nemusí.

V České republice ve 21. století nedošlo k teroristickému útoku, ale v posledních pěti letech u nás došlo k minimálně třem útokům s tragickými následky, kdy aktivní útočník jednal sám. Jedním z útoků byl již zmiňovaný Zdeněk Kovář a jeho útok v restauraci Družba. Kovářův motiv nebyl ideologický a o teroristický útok jako

¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4, str. 158-159.

² *Serial Murder*. FBI. [online]. FBI [cit. 2020-11-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>>.

³ *Amok – útok aktivního střelce*. Katalogový soubor – typová činnost složek pro společném zásahu. [online]. 2013. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://storage.pozary.cz/article/5/b/5bf065624a7b7/stc-14-izs-amok.wups4p2ahm.pdf>>.

⁴ *Muž střílel v restauraci v Uherském Brodě, zabil osm lidí*. Irozhlas. [online]. Praha: Český rozhlas, 2015 [cit. 2020-11-17]. Dostupné z WWW: <https://www.irozhlas.cz/regiony/muz-strilel-v-restauraci-v-uherskem-brode-zabil-osm-lidi_201502242325_vkourimsky>.

takový se nejednalo. Modus operandi (způsob spáchání) byl téměř stejný jako při útoku na redakci francouzského časopisu Charlie Hebdo. Útočit měli bratři Kouachiovi, kteří se hlásí k mezinárodní teroristické organizaci. Z toho vyplývá, že útoky duševně nemocných jedinců nebo i motivovaných jinak, než ideologicky mohou mít podobný či stejný průběh i dopad, jako teroristické akty.⁵

Úroveň psychických problémů a společenské nepřizpůsobivosti je osamělých vlků poměrně dost vysoká. Osoby, které jsou označovány za osamělé vlky mají náchylnost budovat své vlastní propracované soustavy názorů, postojů a hodnot. Tyto ideologie spojují vlastní frustraci a odpor s rozsáhlými politickými, sociálními či náboženskými cíli.⁶

2.3 Maligní narcismus

V knize Andreje Drbohlava „Psychologie sériových vrahů“ je definován maligní narcismus jako „*extrémní forma antisociální poruchy osobnosti*“.⁷

Člověk, který trpí touto poruchou osobnosti má pocit bezchybnosti, jedinečnosti, nenahraditelnosti, vlastní výjimečnosti. Na první pohled se zdá tato osoba jako velice sebevědomá, ale podvědomě pociťuje strach a úzkost. Na úzkost reaguje zkreslenými představami o dokonalosti a úspěšnosti sebe sama. Když tato osoba své ničivé touhy začne realizovat mimo své představy, může se ke svému okolí chovat velice násilnický a bezcitně.⁸

2.4 Frustrace

„*Frustrace je překážka, která zabraňuje člověku dosáhnout nějakého cíle.*“⁹ Frustrace spouští nějakou negativní emoci, nejčastěji zlost, která následně směřuje k agresivnímu jednání s účelem potlačit frustraci.

Frustrace může být způsobena druhými osobami, např. přítelem, který dává přítelkyni najevo, jak je nespokojen s jejím vzhledem, pokud ji nedokáže náležitě

⁵ *Audit národní bezpečnosti: Terorismus*. Vláda ČR. [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2016. [cit. 2020-11-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>>.

⁶ SPAAIJ Ramón. *The Enigma of Lone Wolf Terrorism: An Assessment*. [online]. 2010. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1057610X.2010.501426>>.

⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, str. 106.

⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, str. 106-107.

⁹ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5309-6, str. 42.

ocenit, zdůrazňuje pouze negativa, žádná pozitiva nevidí. Můžeme sem zařadit i šikanu ve školním kolektivu nebo špatné rodinné zázemí.

Frustraci můžeme často pozorovat u mládeže, která je vychovávána tolerantním způsobem. Rodiče všechny komplikace likvidují a z takových dětí poté vyrůstají dospělí jedinci, kteří si myslí, že je vše povoleno. Nemají hranici vůči ostatním nebo tyto hranice překračují, tím vznikají časté spory. Tento jedinec je zvyklý, že co chtěl, to získal. Nemusel se v dětství rozhodovat, veškerá rozhodnutí za něj udělali rodiče, protože „věděli“, co je pro něj nejlepší.¹⁰

2.5 Suicidium východiskem

„Dokonané suicidium je charakterizováno jako sebeпоškozující akt s následkem smrti, který je způsoben sebou samým s vědomým úmyslem zemřít.“¹¹

Většina školních střelců po svém útoku spáchá sebevraždu, je to způsobeno tím, že tito jedinci mají dlouhodobé sociální problémy a na sebevraždu již dříve mysleli. Tento pachatel má sebevražedné a vražedné myšlenky a jeho chování je s prvky zlosti, zoufalství a pomsty tzn., že v sobě dlouho potlačuje vztek vůči určité skupině lidí (např. sportovci) a chce, aby tato skupina lidí trpěla s ním. Do útoku jde s tím, že tomuto okruhu lidí co nejvíce ublíží nebo nejlépe je zabije předtím, než zabije i sám sebe.¹²

Dobrym příkladem je masakr na Columbine High School, který si vyžádal celkem 13 životů. Útočníci Eric Harris a Dylan Klebold pocházeli z bezproblémových rodin. Zatímco Dylan se aktivně zapojoval do školních akcí, Eric byl samotářem a terčem šikany ze strany školních sportovců. Eric se v průběhu celého útoku zaměřoval právě na tyto sportovce. Na konci jejich útoků spáchají oba dva v knihovně sebevraždu zastřelením.¹³

2.6 Manifest

Jedná se o pachatelův způsob, jak jeho činy „obhájit a vysvětlit.“ Nejčastěji bývá ručně napsán, ale v dnešní moderní době už není výjimkou, že je natočený na video. Pachatel v manifestu vystupuje bez obalu, bývá agresivní a zapálený pro plánovaný čin. Ve většině případů sám sebe označuje jako chudáka, oběť šikany či přehlíženou osobu. Vinu svaluje na svoje okolí nebo širokou veřejnost. Čin popisuje jako laskavost,

¹⁰ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5309-6, str. 42-43.

¹¹ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0, str. 224.

¹² Tamtéž.

¹³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 181-185.

vysvobození pro jeho budoucí oběti. Z jeho pohledu jde o něco neodvratného, co přijít prostě musí. Vyjadřuje touhu být v budoucnu vzorem pro stejně smýšlející jedince. Jeho cílem je na sebe upoutat co největší pozornost.¹⁴

3 CHARAKTERISTIKA ŠÍLENÝCH STŘELCŮ

O šílených střelcích toho zatím není moc známo. Pachatelé většinou končí svůj život na místě útoku, buď rukou policie, nebo svojí vlastní. Proto psychologové určují anamnesu z pachatelova života a z výpovědí osob, které pachatele před tragédií znaly.¹⁵

Charakteristickým šíleným střelcem je muž mladšího věku.

3.1 Motivace

Z psychologického hlediska lze tento pojem definovat jako „*proces usměrňování, udržování a energetizace chování, kt. vycházejí z biol. zdrojů; pojem m. v psychol. zatím značně nejednotný; nejčastěji chápán jako instrapsych. proces zvýšení n. poklesu aktivity.*“¹⁶

Pro správnou charakteristiku osoby pachatele a zjištění důvodu pro dopuštění se trestného činu je motivace zásadní. Je hlavním tématem subjektivní stránky trestného činu. Jedná se o odpověď na zásadní otázku, a to „Proč pachatel jednal, tak jak jednal?“ Motiv lze rozdělit na vnitřní a vnější pohnutky. Vnitřní může být např. biologická potřeba, emoce nebo fantazie. Vnější pohnutky jsou skutečnosti, které pachatele „donutily“ k trestnému činu, např. možnost zneužít ženu, která je v podniku nechvalné pověsti.¹⁷

3.2 Šílení střelci z frustrace

Útočnickova životní situace před spácháním útoku jde posoudit jako tíseň, která nastala v důsledku vnějších stresujících skutečností. Motivy frustrace jsou vcelku obvyklé a během života se s ní setkává spousta lidí. Příčinou může být například nešťastná láska¹⁸ (Nasra Yussef Mohammed Al-Eneziová v roce 2009 zabila 58 lidí na

¹⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 203.

¹⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, str. 148.

¹⁶ HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X, str. 328.

¹⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4, str. 91-92.

¹⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, str. 149.

svatbě svého bývalého manžele¹⁹⁾ nebo ztráta zaměstnání (James Oliver Huberty po propuštění ze zaměstnání zabil v restauraci McDonald 21 lidí²⁰⁾). „Vzhledem k tomu, že vnější tlaky nestačí pro srozumitelné vysvětlení bezhlavého zabíjení nevinných osob, je zásadní význam přisuzován osobnostním faktorům.“²¹ Psychologická diagnóza útočníků může být od narcistické osobnosti až po hraniční poruchu osobnosti. Útočníci bývají pasivně agresivní, mají problém se svou totožností, jsou introvertní, nedokážou se kontrolovat a jednají neuváženě. Tyto osoby velmi fascinují zbraně, mají problémy s navazováním mezilidských vztahů a občas zde figuruje i nedobrovolná sexuální zdrženlivost. Šílení střelci z frustrace v počátku zabijí své blízké, pak přijde vražedné řádění na zalidněném místě, zaměřené proti neznámým obětem. Pachatel ne vždy spáchá po činu sebevraždu.²²

3.3 Šílení střelci z fanatismu

Pro tuto skupinu šílených střelců je charakteristické, že jednají z přesvědčení, nikoli z beznaděje. „Jako terč si vybírají shromáždění osob, které ve svých osobních představách o světě považují za původce zla. Lze je označit jako lovce či zabijáky.“²³ V osobnosti pachatele převládá nesnášenlivost. Jde o pachatele vyššího věku, kteří z pravidla svůj útok provedou po předchozím zosnování vražedného plánu. V plánu také zahrnují to, jak opustí místo činu. Suicidium na místě je u střelců z fanatismu spíše neobvyklé.²⁴

3.4 Šílení střelci kultovního rázu

Pachatelé tohoto typu šílených střelců jsou převážně napodobitelé fiktivních či reálných tragédií. To znamená, že se tyto osoby nechaly inspirovat útoky, které viděly ve filmu, nebo které se již dříve staly. Napodobitelé jsou těmito činy uchváteni a pokouší se svoji předlohu napodobit co nejlépe nebo při nejlepším ji zdokonalit, například mít více mrtvých obětí.

¹⁹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 225-226.

²⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 48.

²¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, str. 149.

²² Tamtéž.

²³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, str. 149.

²⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, str. 149-150.

Charakteristické pro tyto střelce je mladší věk, jde obvykle o studenty, kteří taktiku svého útoku pečlivě promyslí a nejčastěji k dokonání svého plánu použijí střelné zbraně.

Pouze u tohoto druhu šílených střelců se můžeme setkat s masakry, které nespáchal pouze jeden pachatel. Může se stát, ale není to podmínkou, že na místě činu budou najednou operovat dva útočníci. Tento údaj platí pro pachatele používající střelné zbraně. U masových vrahů používajících jiné likvidační prostředky může být počet pachatelů vyšší. Psychologický rozbor střelců tohoto typu odkryl náklonnost k určité skupině, k jejím názorům a stanoviskům.²⁵

Jako příklad napodobitele tato práce může uvést Jamese Eagana Holmese, který v roce 2012 zabil 12 lidí a 59 jich zranil. Jeho útok se stal v Coloradu, ve vyprodaném kině při představení nového filmu „Temný rytíř povstal“, jedná se o další díl známé ságy o Batmanovi. James byl příběh o Batmanovi uchvácen, ale sám se ztotožnil se zápornou postavou Jokera, namluvil si jeho hlasem záznamník, obarvil si vlasy na oranžovou, začal se jinak oblékat a jeho chování začalo být jiné a podivné. Holmes byl odsouzen na doživotí bez možnosti podmíněného propuštění.²⁶

Typickým příkladem je také masakr na střední škole Columbine, který je již zmíněn v podkapitole „Suicidium východiskem“.

3.5 Šílení střelci konající z důvodu duševní poruchy

Tato kategorie šílených střelců je nejméně pravděpodobná oproti zbylým variantám. „*Diagnóza v těchto případech směřuje do oblasti psychóz (schizofrenie, deprese, paranoidní vývoj, paranoia).*“²⁷ Hlavním rysem těchto útoků bývá to, že osoba útočí sama a bez úmyslu suicidálního ukončení. V některých případech (ale není to podmínkou), šílený střelec, který koná z důvodu duševní poruchy, nejprve vyvraždí svoji rodinu a své blízké (myslí si, že je tím „zachráně“) a až poté spáchá naplánovaný útok. Útočník mohl být již dříve kvůli svým potížím v odborné péči. Existují ale také případy, kdy tato osoba před světem tajila své potíže, a až samotným útokem upozorňuje na to, že nějakou chorobou trpí a ukazuje její závažnost. Tyto případy ovšem nejsou až tak časté.

²⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, str. 150.

²⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 185-189.

²⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, str. 150.

Velká většina šílených střelců konajících z důvodu duševní poruchy jedná záměrně a čin dlouho plánuje.²⁸

²⁸ Tamtéž.

4 „ŠÍLENÍ“ ŠKOLNÍ STŘELCI

4.1 Charakteristika školních střelců

Typickými útočníky na středních školách jsou osoby, které mají k určité škole vztah, ať už na ní momentálně studují, nebo ji krátce před masakrem nuceně opustily. Jsou to jedinci, kteří se svému okolí jeví spíše jakou outsideři, jsou osamělí a lidé o nich smýšlí spíše jako o podivínech, kteří by takového činu nebyli schopni. Jejich známky jsou průměrné, nikterak nevynikají. Tito jedinci měli, před tím, než masakr spáchali, problémy ovládat svůj hněv a vyhledávali násilí v různých formách. Je typické, že rádi hrají brutální počítačové hry a mají zálibu ve zbraních. Na internetu jsou členy různých skupin, kde se nacházejí lidé s podobnou zálibou v násilí. Tyto své záliby před pedagogy a rodiči skrývají. V extrémních případech byli již pachatelé pod psychologickou kontrolou, ale své plány dobře skryli. Pachatelé vedou dvojitý život. Jeden pro své okolí a druhý sami pro sebe. Před okolím plánují svou budoucnost, jako by tomu opravdu věřili. Jsou schopni bez problému komunikovat s budoucími oběťmi, na které jsou poslední dny před útokem obzvláště hodní, milí a vycházejí jim vstříc.

Útočníci bývají často ponižováni. Posměšky, nadávky či šikana jsou na denním pořádku. Za svoje problémy neviní konkrétní osoby, ale celé lidstvo.

Útočníci si často píšou deníky, vlastní manifesty. Mimo jejich běžné životy, se také zaměřují na jejich plánovanou odplatu, kterou chtějí směřovat proti spolužákům, učitelům a vlastně vůči celé společnosti. Pachatelé obvykle těsně před svým útokem natočí nahrávku, kterou zveřejní na své internetové stránce (např. Youtube).

Na chystaný masakr se zpravidla důkladně připravují a to tak, aby tento masakr způsobil co nejvíce škod. Například instalují bomby v předstihu, zabezpečí hlavní vchod tak, aby nikdo neunikl.

Potencionální útočníci se rádi chlubí svými plány, pokud se cítí být v bezpečí. Ve škole můžou psát různé referáty s násilnickými podtexty, v pokoji mohou mít plakát s osobou, která si ubližuje. Obvykle sledují obdobné případy v médiích a komentují je.²⁹

²⁹ BADOŠEK, Radim. *Psychologické dny 2008: Já & my a oni: Extrémní násilí ve školách*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4938-3, str. 8-9.

4.2 Masakry na školách

Pojem masakry na školách je odvozen z anglického „school shooting“, což doslovně znamená střelení na školách. Těchto činů, jak je již zmíněno v předchozí podkapitole, se nejčastěji dopouštějí studenti, kteří na dané škole studují nebo dříve studovali.³⁰

„Tato extrémní podoba agrese mladistvých byla původně považována za problém USA.“³¹ Ale od dubna 2002 znepokojuje i Evropu, a to případem z německého gymnázia v Erfurtu.³²

Pachatelé jsou obvykle mladí muži, kteří jsou psychicky křehcí a mají sklon se vylučovat ze společenského života. FBI vytvořila podle šesti útoků orientační profil pachatele:

- absence opory v rodině,
- pocit újmy (pachatelé mají pocit, že jsou oběťmi),
- narcistické založení,
- přístup ke zbraním,
- outsideri,
- verbalizace násilných témat,
- nepřítomnost svědomí.³³

4.3 Masakry na školách v Americe

4.3.1 Charles Joseph Whitman

Charles se narodil na Floridě 24. června 1941. Jeho otec byl násilník. Whitman byl už od mala velmi chytrý. Psychologické vyšetření zjistilo, že jeho IQ je 139. Mezi jeho největší zájmy se řadily zbraně, v čemž ho podporoval i jeho otec, vášnivý sběratel a lovec.

Hned po střední škole nastoupil do armády, kde přížil rok a půl. Chtěl se stát armádním důstojníkem a vystudovat univerzitu, a tak odešel do civilu. Charles nastoupil na studium mechanického inženýra na univerzitu v Austinu. Zamiloval se do dívky, která studovala na učitelku, a po pěti měsících vztahu ji požádal o ruku, následně se vzali. Po svatbě byl povolán do služby. Z dříve vynikajícího vojáka se stal pravý opak.

³⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8, str. 131.

³¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, str. 150.

³² Tamtéž.

³³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8, str. 132.

Kvůli lichvářství, hazardu a nedovolenému ozbrojování musel před vojenský soud. Jeho trestem byl měsíc ve vězení, veřejně prospěšné práce, ztráta hodnosti a vyhození z univerzity. Začal si zapisovat své myšlenky. Byl přijat na studium architektury a jeho žena se stala učitelkou.

V roce 1966 se Charlesova matka rozhodla, že opustí otce a přestěhovala se k Charlesovi a jeho ženě. V tomto období propadl drogám, které mu pomáhaly od jeho nesnesitelných bolestí hlavy, a také začal plánovat útok na školu.

1. srpna 1966 zavraždil svou ženu i matku, napsal dopis, ve kterém vše vysvětlil. Psal o své ženě a matce, jeho bolesti hlavy, zklamání z lékařů a o přání, aby jeho peníze byly věnovány charitě. Poté ve 27. patře univerzitní věže zastřelil recepční a vylezl do 28. patra. Zde se zabarikádoval a v 11:40 hodin začal svůj útok, který trval 96 minut.

Charles Whitman zavraždil 16 lidí a zranil 31 osob, než se k němu dostal policista a zastřelil ho. Lékař, který prováděl pitvu Charlese Whitmana, zjistil, že měl v mozku v oblasti hypothalamu zhoubný nádor, který mohl být příčinou změn chování, a mohl mít vliv na jeho činy.³⁴

Jedná se o šíleného střelce jednajícího na základě frustrace.

4.3.2 Adam Peter Lanza

Adam se narodil 22. dubna 1992 v Connecticutu. Vyrůstal jen s matkou, která ho naučila střílet, údajně proto, aby se mohl chránit. Na základní škole mu psycholog diagnostikoval poruchu senzorní integrace. Tato porucha má za následek potíže například s chováním, učením a hraním. „*Porucha senzorní integrace je vývojově komorbidní s autismem, Aspergerovým syndromem a vývojovou poruchou koordinace v našem prostředí známou jako dyspraxie.*“³⁵

V pubertě se Lanza začal vyhýbat lidem a uzavíral se sám do sebe. Byl uchvácen smrtí. Ve dvanácti letech napsal povídku, která nesla název *Velká babiččina kniha*, ve které se dívka procházela po ulici a střílela po lidech.

Když bylo Adamovi třináct let, přibyl k jeho poruše ještě Aspergerův syndrom, obsedantně kompulzivní porucha a anorexie. K tomu všemu měl hrůzu z bakterií, ustavičně se sprchoval a převlékal a měl strach šahat na věci, na které šahali jiní lidé. Někteří psychologové jsou toho názoru, že ještě mohl trpět schizofrenií a poruchou osobnosti.

³⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 206-209.

³⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 204.

Lanza byl zaujatý útokem na střední škole Columbine. V roce 2012 zabil svou matku, které ukradl poloautomatickou pušku M4 a odjel na základní školu vzdálenou cca 10 kilometrů. Ke škole dorazil přibližně v půl desáté ráno a pomocí pušky se dostal přes zamčené dveře. Střelba přilákala ředitelku školy, školní psycholožku (obě zemřely) a zástupkyni školy, která přibližně v 9:35 zavolala policii. Učitelé, kteří v té době byli v kabinetě se schovali za stoly, Lanza je po vstupu naštěstí neviděl, a tak se vrátil na chodbu. Zde narazil na učitelku, kterou postřelil. Jako další si Adam vybral třídu, která byla u vchodu, tady zastřelil učitelku a 15 žáků první třídy, přežila pouze jedna holčička. Poté vešel do další místnosti, která byla také třídou prvňáků. V této třídě zabil učitelku, asistentku a 5 dětí. Do další třídy již nešel a spáchal sebevraždu, nejspíš z důvodu příjezdu policie. První hlídka dorazila 4 minuty po telefonátu zástupkyně (9:39) a ihned poté slyšela poslední výstřel. Cca v 9:45 se policie dostala do školy a našla tělo pachatele. Při prohledávání školy policie našla ještě dva postřelené prvňáky, kteří později svým zraněním podlehl.

Adam Lanza za necelých deset minut stihl vypálit přibližně 150 ran z pušky, které zabily 26 osob, zejména dětí.³⁶

Jedná se o střelce, který se inspiroval jiným útokem na školu, jde tedy o šíleného střelce kultovního rázu (napodobitel).

4.3.3 Seung – Hui Cho

Seung - Hui se narodil 18. ledna roku 1984 v Onyangu (Jižní Korea). V roce 1992, když mu bylo 8 let, se společně s celou svojí rodinou přestěhoval do Ameriky. Seung – Hui se již jako malé dítě velmi lišil od svých vrstevníků. Byl tichý, ostýchavý, bránil se socializaci s dětmi a neměl rád kolektivní hry. Po přestěhování do Ameriky, psychologové zjistili, že trpí tzv. „*selektivnímu mutismem (silná vada řeči, projevuje se např. při stresu, jde o problém psychologický, nikoli logopedický) s prognózou vývoje v nějaké vážnější duševní onemocnění.*“

Na základní škole, v nižších ročnících, si vedl velice dobře. Jeho známky byly nejlepší z celé třídy, v kolektivu, napříč jeho vadě, ho všichni respektovali a sympatie získával i ze strany pedagogů. Bohužel doma to bylo úplně naopak. Rodiče věnovali veškerou pozornost a výchovu jen jeho sestře, tím pádem vztah se Seung – Huem byl skoro nulový. On byl mezitím vzteklý a zlý, důvodem měla být touha vrátit se do Jižní Koreje. Záchvaty trvaly až do jeho 15 let, kdy se jeho chování naprosto změnilo.

³⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 204-206.

Jednalo se o rok 1999, kdy televizní obrazovky a titulky novin plnily zprávy o masakru na Columbine. Z televize se dozvěděl, že se střelci inspirovali školními střelci z roku 1995 (Timothy McVeigh a Terry Nichols, 168 mrtvých, Oklahoma). Choovi spolužáci později vypověděli, že masakr na Columbine obdivoval a nemluvil o ničem jiném. Začal být vůči svému okolí nepřátelský a své touhy spáchat obdobný čin dával najevo pomocí slohových prací při angličtině. Učitelé upozornili psychiatra a byl nucen podrobit se vyšetření. Jeho dřívější diagnóza byla „obohacena“ o chronickou sociální fóbii (strach z lidí). Byl nucen k terapiím, ale nešlo s ním pracovat, a tak se rodiče rozhodli pro vlastní léčbu pomocí víry.

Po úspěšném dokončení střední školy a pokračoval na Virginia Tech, kde se věnoval informatice, ale jeho vášní byly básně. Přihlásil se na seminář z poezie, na kterém psal brutální až hrozebné básně a byl fascinován nohama spolužáček, které rád fotil. Z těchto důvodů byl ze semináře vyhozen, a byla informována místní policie. Ta na oznámení nemohla nijak reagovat, jelikož měl Seung – Hui čistý trestní rejstřík. V příštích měsících začal vyhrožovat sebevraždou, a tak byl hospitalizovaný. Po jeho propuštění se začal ozbrojovat.

16. dubna 2007 před začátkem vyučování zastřeli 2 náhodné studenty. Následně se vrátil domů, aby poslal do NBC News natočené video, fotografie a manifest. Poté se plně ozbrojený vrátil na pozemek Virginia Tech a zde začal střílet po každém, koho potkal. Během svého řádění zSeung – Hui zavraždil celkem 30 osob a 17 jich zranil. Po svém činu obrátil zbraň proti sobě a spáchal sebevraždu.

Masakr způsobil pobouření veřejnosti, která nechápala, jak je možné, že duševně nemocný člověk si může koupit zbraň. Další vlna kritiky se snesla na média. Lidé nechápali, proč televize tyto útoky prezentuje bez cenzury, včetně podkladů, které jsou získány od pachatele. Konkrétně tato tragédie zapříčila prvotní vznik zákona o omezení dostupností zbraní, který se později ukázal jako nefunkční.³⁷

Stejně jako u předchozího případu, jde o napodobitele.

4.4 Masakry na školách v Evropě

4.4.1 Anders Behring Breivik

Anders se narodil 13. února 1979 v norském Oslu. Vyrůstal v nefungujícím manželství jeho rodičů, se kterými navíc často cestoval. Krátce po jeho narození rodina vycestovala do Velké Británie, ale po pouhém roce se matka s dětmi vrací zpět do

³⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 198-202.

Norska. Tohle gesto odstartovalo dlouhé rozvodové řízení, které zahrnovalo i rozepru kvůli péči o děti. V důsledku dlouholetých tahanic o Anderse, musel být již ve čtyřech letech několikrát podroben psychologickým vyšetřením. Závěry těchto vyšetření poukazovaly na fakt, že by pro malého Anderse bylo nejlepší úplné odloučení od rodiny a přechod do institucionální výchovy.

Z následného diagnostického vyšetření, které proběhlo v Norském centru pro dětskou psychiatrii, vyplynula obava nad péčí matky o dítě, když konstatovalo: „... chlapec se nachází ve velmi obtížném a nedostatečném výchovném prostředí své matky, která vykazuje hraniční strukturu osobnosti a viditelné znaky deprese [...] do dítěte projektuje své primitivní a agresivní fantazie, několikrát jej udeřila a často mu říká, že by si přála, aby byl mrtvý.“³⁸

Přes to všechno byl Berivik svěřen do péče matky. Spolu s ní a sestrou žil v Oslu a občas jezdil svého otce navštěvovat do Francie. Mezi dětmi nevyčníval, avšak patřil k těm silnějším. S příchodem puberty přišlo i první zatčení spojené s vytvářením graffitů. V těchto letech přerušil veškerý kontakt s otcem, byl vzpurný, šířil rasové názory a ze střední školy odešel již v průběhu prvního ročníku. V průběhu jeho šestnáctého roku aktivně posiloval a bral steroidy, což zapříčinilo zvýšení jeho sebejistoty.

V osmnácti letech byly jeho názory velice radikální a po dvou letech byl ve velmi aktivním kontaktu se základnou ultrapravicových skupin, která se nacházela v Evropě. Ve třiaadvaceti letech začal přemýšlet nad obřím masakrem. V průběhu devíti let podstupoval takové kroky, aby svůj nápad uskutečnil. K tomu však potřeboval velký obnos peněz, a tak začal podnikat a vydělal první z mnoha milionů norských korun.

Během roku 2009 vybudoval zemědělskou firmu, díky níž směl kupovat hnojivo a jiné chemikálie, které použil při výrobě výbušnin. Zbylé věci koupil na nelegálním trhu.

22. července 2011 bylo vše připraveno. Přibližně hodinu a půl před masakrem poslal více než tisíc e-mailů jeho manifestu, kde kritizoval EU kvůli podporování multikulturismu.

Jako první cíle si v odpoledních hodinách vybral několik vládních budov sídlících v Oslu. Zde vybuchla dodávka plná výbušnin, která měla za následek osm lidských životů a přibližně 200 zraněných. V následném zmatku se Breivik převlékl za policistu a na lodi se dostal na ostrov Utøya. Na tomto ostrově se v tu dobu pořádal

³⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 189-190.

tábor „mládežnické organizace norské sociálně demokratické strany práce (Arbeidarpartiet), kterou vidil z podpory multikulturismu.“³⁹ Na Utøye bylo v tu dobu kolem 600 lidí, kteří se snažili před Breivikem ukrýt, ten mezitím zabíjel každého, na koho narazil. Bohužel na tento den bylo naplánované cvičení speciálních zásahových jednotek, a proto přišla pomoc pozdě.

Celý útok trval dlouhých 63 minut a vyžádal si 69 mrtvých, 66 zraněných (více jak polovina se s následky potýká dodnes). Svědkové popisují, že Anders se během útoku a zatýkání stále smál.⁴⁰

Anders byl odsouzen k trestu odnětí svobody na dobu 21 let (lze prodloužit), speciálně pro něj bylo postavené celé jedno křídlo věznice. Toto přistavování, včetně platu personálu, stálo Norsko v přepočtu na české koruny přibližně 35 000 milionů. Breivik je také znám svými stížnostmi na justiční systém, díky kterým se mu dostává nezvyklé péče. Zhruba čtvrt roku po jeho zatčení sepsal velice obsáhlou stížnost týkající se např. nedostatku kosmetických prostředků či nevyhovující teploty nápojů. Andersovo „soukromé sídlo“ obsahuje plně vybavené sociální zařízení, velké prosklené okno, fitness zařízení, tenisový kurt, tělocvičnu s horolezeckou stěnou, anebo také vlastní relaxační místnost obsahující moderní LCD televizor.⁴¹

Jde o šíleného střelce konajícího z důvodu fanatismu.

4.4.2 Tim Kretschmer

Tim se narodil 26. července 1991 v Německu. Žil s oběma rodiči a sestrou poblíž německého města Winnenden. Na okolí působil jako tichý, nenápadný až introvertní chlapec. Občas byl namyšlený, ale nikdy násilnický. Jeho největší zálibou byl stolní tenis a jeho snem bylo hrát tento sport profesionálně. Zalíbení také nešel ve zbraních a střelení z nich. Velmi rád hrál brutální počítačové hry a sledoval horory. V roce 2008 úspěšně složil maturitní zkoušku na střední škole Albertville ve Winnendenu. Tim trpěl depresemi, se kterými se léčil, jinak byl duševně zdrav.

Dne 11. března 2009 vnikl sedmnáctiletá Tim přibližně v půl desáté dopoledne na střední školu Albertville oblečen v černé vojenské uniformě. Jako cíl si vybral dvě třídy, kde zabil 9 studentů (z toho 8 dívek) a 3 učitelky. Někteří studenti se zranili, když v panice vyskakovali z oken. Chvíli po půl desáté (cca 9:33) jeden ze studentů ohlásil

³⁹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 192.

⁴⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 189-198.

⁴¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 195.

střelbu na tísňovou linku. V průběhu několika minut dorazila ke škole policie. Všechny ve škole nahnala k plaveckému bazénu a začala prohledávat školu. Kretschmer, ale utekl mimo školní budovu a zabil zaměstnance psychiatrické léčebny, kde se on sám léčil.

Po Timovi pátralo tisíce policistů včetně vrtulníků. Střed Winnendenu byl uzavřen a občanům bylo doporučeno neopouštět své domy. V 10 hodin zjistila policie, při domovní prohlídce, že chybí jedna z otcových zbraní.

Krátce po poledni unesl Tim osobní automobil i s řidičem. Po tomto řidiči požadoval, aby ho odvezl do města Wendlingen, naštěstí se této osobě podařilo utéct a zavolat policii. Ve Wendlingenu vtrhl do autosalonu, ve kterém zabil dvě osoby a ukryl se. Kolem půl jedné do salonu vpadla policie a následovala přestřelka. Tim byl zasažen do nohy a následně svou zbraň obrátil proti sobě.

Tim Kretschmer zastřelil celkem 15 lidí. Možným motivem mohla být neopětovaná láska, protože na škole střílel hlavně na dívky. Dalším motivem mohl být i jeho pocit, že byl šikanovaný. Jedná se pouze o spekulace. Jeho skutečný motiv není doposud známý.⁴²

Jelikož jeho motiv není znám může se jednat o šíleného střelce z frustrace či mohlo jít pouze o jeho pomstu.

4.4.3 Thomas Hamilton

Thomas Watt Hamilton se narodil 10. května roku 1952 ve skotském městě Glasgow. Hamiltonova matka byla velmi mladá, přivydělávala si ke studiu jako hotelová pokojská a s jeho otcem neměla vážný vztah a jeho jméno není známo. Proto když se biologický otec dozvěděl o těhotenství, lekl se a odešel. Z důvodu nízkého věku maminky, si Thomase adoptovali rodiče matky. Až do svých 22 let si Thomas Hamilton myslel, že jeho biologická matka je jeho sestra a babička s dědou jsou jeho rodiče.

Ve 20 letech se Thomas stal zástupcem vedoucího na skautském táboře, ale dlouho na této pozici nezůstal. Kolovaly o něm řeči, které se týkaly jeho nestandardnímu zálibení v menších chlapcích. Po několika stížnostech byl nucený své pracovní místo opustit, s tím se ale nechtěl smířit. Několikrát žádal o přezkoumání jeho výpovědi s představou, že se na svoji pozici vrátí. Po neúspěchu začal psát všem možným vládním orgánům protestanské dopisy, ve kterých mimo jiné uváděl i to, že je pronásledován. V čase, kdy byl Thomas Hamilton nezaměstnaný, našel své zálibení ve

⁴² *Profile: Tim Kretschmer*. BBC. [online]. BBC, 2009 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z WWW: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7939206.stm>>.

zbraních, které začal i sbírat. Kromě sběratelství začal pořádat vyučování střeleb, gymnastiku a jiné sporty, samozřejmě tyto kluby byly výslovně pouze pro chlapce. Zpočátku se kluby těšily obrovské popularitě a chlapci tam rádi chodili. Postupem času si, ale někteří ze členů začali stěžovat na Thomasovo nevhodné chování, nechtěli tam chodit, a když ano, tak rodiče to nedovolili. Zničení pověsti a nízká návštěvnost zapříčinily uzavření Thomasových klubů. Nevěděl, co se životem. Místní obyvatelé města Dunblane ho popisovali jako obsedantní ztracenou paranoidní existenci a přezdívali ho pan „Creepy“.

Dne 13. března Roku 1996 přibližně v půl 10 ráno zaparkoval Thomas Hamilton na parkovišti u základní školy v Dunblane. Po vystoupení z auta došel k telefonnímu sloupu a přestřihnutím kabelů se pokusil odstavit školní telefonní linky. Poté si z kufru svého osobního automobilu vytáhnul 4 ruční zbraně a přibližně 750 nábojů. Thomas Hamilton se do školy dostal skrz tělocvičnu, kde právě začínala hodina tělesné výchovy pro žáky 1. ročníku, kterou vyučovala Gwen Mayorová. Hned jak je spatřil, zahájil palbu. První, na koho vystřelil, byla Gwen Mayorová, ta ihned zemřela. Další dva učitele postřelil, ti přiběhli do tělocvičny na pomoc z vedlejší tělocvičny. I když byli zranění, tak pomáhali odvést děti, které následně ukrývali do skříněk na chodbách. Hamilton mezitím vystřelil 16 ran z bezprostřední blízkosti do skupiny dětí, které ležely na zemi již postřelený. 15 z nich zemřelo na místě a 1 po cestě do nemocnice. Thomas Hamilton na chvíli tělocvičnu opustil a stále střílející se vydal směrem ke knihovně, zde naštěstí nikdo nebyl. Po jeho návratu do tělocvičny odhodil samonabíjecí pistoli Browning HP, kterou celou dobu používal a vytáhl z pouzdra jeho oblíbený revolver značky Smith & Wesson, poté ho obrátil proti sobě a spáchal sebevraždu.

Celý útok trval pouze 4 minuty, bylo vystřeleno 105 nábojů (106 usmrtila Thomase Hamiltona), zemřelo 15 žáků ve věku přibližně 6 let a 1 učitelka (Gwen Mayerová, 45 let), zraněných bylo celkem 32.⁴³

O motivu, který Hamiltona vedl ke spáchání tak hrůzného činu, se do dnes vede mnoha spekulací. Kriminalisté se nejprve věnovali jeho sexuální úchylce. Postupně se začalo spekulovat o tom, že chtěl ublížit hlavně rodičům, protože mu zabraňovali stýkat se s jejich dětmi. Celý tento útok zapříčinil přijetí nové legislativy, která nejprve zakazovala všechny zbraně, jejichž ráže je více než 5,6 mm. Po Velká Británie, až na výjimečné situace úplně zakázala ruční střelné zbraně.

⁴³ *FACE OF PURE EVIL: Who was Dunblane shooter Thomas Hamilton and why did he do it?*. The Sun [online]. Londýn: News Group Newspapers Limited, 2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z WWW: <<https://www.thesun.co.uk/news/14282766/thomas-hamilton-dunblane-shooter-killer/>>.

Žáci základní školy Dunblane jako vyjádření úcty zesnulým, nazpívaly píseň *Knocking on Heaven's Door*, kdy Bob Dylan (autor písně) vůbec poprvé udělil souhlas ke změně textu. Místo tragédie bylo zbouráno a na místě tělocvičny byla zřízena pamětní zahrada.

Přeživší učitelka vypověděla následující: „*Právě jsem chtěla zahájit druhou část rozcvičky, když jsem si uvědomila, že se otevírají dveře. Měl v ruce zbraň a jeho výraz byl ztělesněné zlo. Nebylo to šílenství. Měl v očích úmysl. Přesně věděl, co dělá.*“

Lékařka, která na místě činu zasahovala, popsala první dojmy z tohoto místa takto: „*Jak jsem vešla dovnitř, u nohou mi hned ležela mrtvá učitelka a jedna holčička. Těla byla rozseta po místnosti. Děti zemřely tam, kde předtím stály. Zdálo se, že neměly před smrtí ani čas pohnout rukou nebo nohou.*“⁴⁴

Zde, stejně jako u předchozího případu, není znám motiv činu. Můžeme tedy jen spekulovat, zda šlo o šíleného střelce z frustrace či nikoli.

4.5 Masakry v Česku

4.5.1 Barbora Orlová

Dne 14 října 2014 kolem 7:30 vnikla šestadvacetiletá Barbora Orlová s nožem do obchodní akademie ve Žďáru nad Sázavou. Tato obchodní akademie má vstup do šaten zabezpečen čipovou kartou, Barbora se však vmísila mezi ostatní studenty. U šaten si Barbora vybrala náhodné studentky, na které zaútočila a způsobila jim řezná zranění. Jedné z dívek se zastal šestnáctiletý Petr Vejvoda, v tu chvíli se Orlová zaměřila na něj. Chlapci způsobila mnohočetná bodná poranění, kterým podlehl. Do nemocnice byly odvezeny celkem tři studentky. První z nich podstoupila operaci, druhá měla lehčí řezné rány a byla hospitalizovaná na dětském oddělení. Třetí dívka utrpěla psychický šok, a tak byla převezena do nemocnice na pozorování. Barbora údajně zranila i policejního vyjednávače.⁴⁵ Celý útok měl spoustu svědků, mezi nimi i studentku, která policii popsala, co se údajně stalo: „*V šatně seděla holka, když k ní přišla ona paní. Chytla ji nožem pod krkem a začala rvát, že má zavolat policajty, jinak*

⁴⁴ *Muže vyhodili ze skauta, ze msty postřílel šestnáct dětí.* ČT 24. [online]. Praha: Česká televize, 2011 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z WWW: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1279568-muze-vyhodili-ze-skauta-ze-msty-postrilel-sestnact-deti>>.

⁴⁵ *Žena s nožem pobodala ve škole studenty. Šestnáctiletý hoch zemřel.* Idnes. [online]. Praha: Mafra, 2014 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/pobodani-na-obchodni-akademii-ve-zdare-nad-sazavou.A141014_090808_jihlava-zpravy_mv>.

*ji zabije. Říkala taky, že chce, aby ji policajti odstřelili, že se chtěla nechat zabít, tak udělala tohle.*⁴⁶

Přivolaná policie veškeré studenty zavedla do tříd, útočnici zpacifikovala paralyzérem, a následně převezla k výslechu.⁴⁷ Podle psychiatrů byla Orlová v době spáchání trestného činu nepřičetná, a tak byla umístěna do detekčního ústavu.

Barbora Orlová se o podobný čin pokusila již v roce 2012, kdy útočila na základní škole. Zde pobodala vychovatelku a jako rukojmí si na dvě hodiny vzala 7letou školačku. Orlová nešla do vězení, ale byla poslána na ochranné psychiatrické léčení ústavní formou. Psychiatrická léčba v Opavě, v roce 2014, podle Barbory záznamů usoudila, že by mohla změnit ústavní léčbu na pravidelnou docházku k psychiatrovi. Orlová zpočátku spolupracovala, pak ale přestala užívat léky a 14. října 2014 zaútočila na obchodní akademii.⁴⁸

Barbora Orlová konala z důvodu duševní poruchy.

4.5.2 Olga Hepnarová

Olga Hepnarová se narodila 30. června 1951 v Praze. V rodině nebyla šťastná. Jak sama tvrdila, byla fyzicky trestána otcem a prarodiči. Její sestra ji neměla ráda.

Mezi spolužáky projevovala násilí a agresivitu. Když byla na základní škole, zapálila v noci dům, kde byli její rodiče a sestra. Znalecký posudek tehdy potvrdil, že šlo o náhodu, ale po několika letech se k tomuto činu přiznala Olga.

Její vnímání ostatních osob bylo jiné než u ostatních. Dle jejích slov ji šikanovali ve škole, náhodný kluk ji na ulici bezdůvodně kopl, revizor si na ni vyléval zlost a doma to prý bylo peklo. Ve třinácti letech, zášť vůči světu otočila proti sobě a pokusila se o sebevraždu. Následně byla skoro na rok hospitalizovaná v psychiatrické léčebně v Opařanech. Zde ztratila i poslední naději v lidstvo. Psychiatr popsal Olgu jako povrchní, povýšenou neurotickou ženu, která trpěla častými bolestmi hlavy a nekontrolovatelným smíchem.

Po propuštění z psychiatrické léčebny nastoupila na střední knihařskou školu a byla stále v kontaktu s jedním z lékařů, kterého si za svůj pobyt oblíbila. Napsala mu

⁴⁶*Útočnice ve Žďáru chtěla, aby ji policisté zastřelili, popsala studentka.* Idnes. [online]. Praha: Mafra, 2014 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/svedectvi-k-utoku-na-obchodni-akademii-ve-zdare-nad-sazavou.A141014_133301_jihlava-zpravy_mv>.

⁴⁷*Žena s nožem pobodala ve škole studenty. Šestnáctiletý hoch zemřel.* Idnes. [online]. Praha: Mafra, 2014 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/pobodani-na-obchodni-akademii-ve-zdare-nad-sazavou.A141014_090808_jihlava-zpravy_mv>.

⁴⁸*Ve Žďáru vraždila duševně nemocná, která už útočila. Svobodu jí dal soud.* Idnes. [online]. Praha: Mafra, 2014 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/ostava/zpravy/ve-zdaru-vrazdila-zena-ktera-utocila-uz-v-havirove-soud-zmenil-lecibu.A141014_132604_ostava-zpravy_jog>.

dopis, kde psala, jak se cítila. V dopise uvedla, že se cítí sama, s otcem delší dobu nemluví, sestru zabila, ale nelituje toho. Dále psala, že nenávidí lidi, nikdo jí nerozumí.

Měla v plánu se úplně izolovat od okolního světa. Vydělané peníze utratila za parcelu v Olešku, kde si postavila malou boudu. Čas, který trávila sama, měl za následek to, že začala přemýšlet nad pomstou lidstvu, a to i z důvodu jejích neúspěšných sexuálních vztahů. Nebyla si sama jistá, jestli má zájem o muže či ženy a popisovala sebe samu jako sexuálního mrzáka.

Ve dvaceti letech již byla přesvědčena, že chce ublížit cizím lidem. Mezi její první plány patřilo vykolejení vlaku nebo výbuch na veřejném místě. Později se zapsala do střeleckého kroužku, protože měla v plánu zastřelit svou rodinu a poté náhodně střílet do lidí. Sehnat výbušninu či zbraň bylo pro ni nemožné, tak se rozhodla spáchat masakr automobilem, protože pracovala jako řidička.

Den před masakrem (9. července 1973) jela do Olešku, kde zničila svůj osobní automobil a vrátila se Prahy. 10. července 1973 poslala do redakce několika časopisů svůj manifest. Poté šla do půjčovny nákladních automobilů a po testovací jízdě jí byl půjčen nákladní automobil Praga RN. Projela okolo zastávky na Strossmayerově náměstí, ale protože zde bylo málo lidí, jela dál. Objela ulici a vydala se zpět k zastávce, kde už čekalo přibližně dvacet osob. Najela na chodník a vjela do čekajících lidí na zastávce. Usmrtila celkem 9 osob (3 podleli na místě, 3 následující den, 3 po pár dnech) a 12 jich zranila. Po činu zůstala čekat na příjezd policie.

Olga Hepnarová byla odsouzena k trestu smrti oběšením. Zemřela 12. března 1975 v pankrácké věznici v Praze a stala se tak poslední popravenou ženou Československa.⁴⁹

Olga Hepnarová spadala do 2 kategorií šílených střelců (ačkoliv to nebyla střelkyně, ale masová vraždekyně), a to do šíleného střelce z frustrace a konajícího z důvodu duševní poruchy.

4.6 Útok na základní škole ve Vrútkách

Dne 11. června 2020 kolem 10 hodiny dopoledne vtrhl na základní školu ve Vrútkách (Slovensko) 22letý Ivan Č. (celé jméno není známo), jednalo se o bývalého žáka již zmiňované základní školy. Do budovy se dostal tak, že roztránil skleněnou výplň dveří, následně s nožem v ruce narazil na zástupce ředitelky školy, který se ho pokoušel zastavit, bránící se útočník zaměstnance školy smrtelně zranil. Po tomto

⁴⁹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 227-241

incidentu vtrhl do jedné ze tříd, kde zranil vyučující pedagožku a ředitelku v jedné osobě a dvě přibližně desetileté děti. Po útoku se Ivan dal na útěk, ale pronásledoval ho zraněný školník, který přivolal policii. Policie útočníka dopadla nedaleko jeho bydliště (cca 400 metrů od školy), jelikož zaútočil i na ně, byli příslušníci nuceni ho za pomoci zbraně usmrtit. Ani zde se to neobešlo bez zranění, odražené střely do dolních končetin zasáhly 2 příslušníky policie.⁵⁰

Podle informací se Ivan již dříve měl o podobný čin pokusit. Přibližně rok před tragédií nožem napadl průvodčího vlaku, ale byl stíhán na svobodě. Spekulace hovoří, že motivem je pomsta za šikanu kvůli jeho rozštěpu rtu. Lidé, kteří Ivana znali, vylučují, že by důvodem bylo užívání omamných látek, ale potvrzují, že šlo o velice agresivního člověka.⁵¹

Jelikož i zde se o motivu pouze spekuluje, je možnou příčinou útoku pomsta.

4.7 Příčiny nárůstu šílených střelců

Masové útoky na školách jsou nejvíce rostoucím fenoménem masových vražd ve světě. Tyto útoky jsou nejrozšířenější zejména v USA, kdy střelba na školách představuje přibližně 34 % všech masových vražd. Zde je za posledních 15 let nárůst o 300 %. Co se týče střelby ve školách v Evropě, je na pomyslném vrcholu žebříčku Německo s Finskem.⁵²

Nárůst masových útoků je ve velké míře příčinou medializace. V dnešní době se takovéto zprávy v médiích, obzvláště na sociálních sítích, šíří velice rychle. U pachatelů je typická touha stát se slavnými prostřednictvím médií, o kterých ví, že jim k tomu napomohou. Tato touha ve spojení s jejich špatným psychickým stavem má za následek, že tento čin je pro ně „rychlá cesta ke slávě“ i přes to, že při útoku nejspíše oni sami zemřou.⁵³

Řada názorů poukazuje na skutečnost, že dostupnost zbraní je také další příčinou nárůstu. V Evropě si zbraň může pořídit pouze osoba starší 21 let, která je osobnostně

⁵⁰ Pri útoku na základnej škole vo Vrútkach zomrel zástupca riaditeľky, útočník zranil aj deti. Polícia ho zastrelila. Denník N. [online]. Bratislava: N Press s.r.o., 2020, 11.06.2020 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://dennikn.sk/1927282/utok-na-zakladnej-skole-vo-vrutkach/?ref=tema>>.

⁵¹ Útok ve škole na Slovensku: pachatel měl před rokem napadnout nožem průvodčí, dostal podmínku Irozhlas. [online]. Praha: Český rozhlas, 2020, 12.06.2020 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/vrutky-slovensko-utok-skola-utocnik-pachatel_2006120937_ako>.

⁵² DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vraždů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 133.

⁵³ MIHULKA, Stanislav. OSEL. *Psychologové vyzývají média: Přestaňte šířit nákazu masového vraždění!* [online]. Telč: Osel, 2016 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.osel.cz/8956-psychologove-vyzyvaji-media-prestante-sirit-nakazu-masoveho-vrazdeni.html>>.

(psychicky) způsobilá k obdržení zbrojního průkazu, naopak v USA je snadné se ke zbrani dostat či si ji pořídit.⁵⁴

Německé zpravodajské noviny Die Welt označily český zákon o zbraních za velice nedbalý, ač to tak zprvu nevypadá. Die Welt je toho názoru, že stejně jako my, jsou na tom např. Kanada nebo země, kde jsou tradicemi lovy. Muži, kteří ve Švýcarsku ukončí vojenskou službu, mohou mít do 34 let služební poloautomatickou zbraň doma. Obdobně je to také v Izraeli. Otázkou tak zůstává, jak možné, že ve výše zmíněných státech nejsou útoky školních střelců tak obvyklé, jako v USA. Odpovědí je nejspíš všeobecné zdravotní pojištění a nulový sociální dozor. V USA skoro neexistuje, aby psychicky narušené osoby byly pod dohledem v nemocnici, a tak se procházejí volně po ulicích.⁵⁵

⁵⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 146-147.

⁵⁵ *Proč šílení střelci řadí vždy v USA, a ne v laxním Česku, ptá se Die Welt*. Novinky. [online]. Berlín: ČTK, 2012 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/proc-sileni-strelci-radi-vzdy-v-usa-a-ne-v-laxnim-cesku-pta-se-die-welt-176208>>.

5 STRATEGIE PŘEŽITÍ

5.1 Strategie „RUN – HIDE – FIGHT“

Většina masových útoků trvá přibližně patnáct minut. Prvních deset minut bývá nejbrutálnějších. V případě takového útoku musí policejní hlídka dorazit na místo do pěti minut od jeho nahlášení. To znamená, že minimálně těchto pět minut nám nikdo nepomůže. Ve škole bude vládnout panika a nikdo nebude vědět co dělat. Proto FBI (Federal Bureau of Investigation) společně s DHS (U. S. Department of Homeland Security) vytvořili strategii RUN – HIDE – FIGHT (UTEČ – SCHOVEJ SE – BOJUJ).

Tato strategie radí, jak se v případě masového útoku chovat, tak abyste sobě i ostatním zachránili život. Jsou to úkony, které by se měly učinit ihned.

Pro přežití není zapotřebí splnit všechny tři body, ale je důležité vybrat si takový bod, který můžete nejlépe vykonat.⁵⁶

5.1.1 RUN - uteč

Útek je určitě ta nejjistější volba, ale pouze tehdy, není-li cesta ven kolem střelce. V tomto bodě je důležité zachovat klid a snažit se nepanikařit. Školu jistě znáte a víte, kde jsou únikové východy. Promyslete si cestu s cílem, kterým je daný východ. V případě, že s Vaším plánem nebude někdo souhlasit, běžte sám/a. Nemáte čas někoho přemlouvat.

Je důležité na sebe neupozorňovat. Různé zvuky (např. klíče, plechovka) mohou zapříčinit to, že se útočnickova pozornost zaměří na Vás. Důležité je utíkat co nejrychleji, proto ostatní věci nechte na místě a běžte bez nich. Mobilní telefon si vezměte s sebou a až to bude možné, vypněte si vyzvánění a zavolejte policii.

Jestli Vám to okolnosti dovolí, snažte se pomoci ostatním v útěku. V tu chvíli bude všude vládnout panika a je pravděpodobné, že bude někdo dezorientovaný a nebude vědět, kde je východ.

Cestou ven je možné, že potkáte nově příchozí osoby, které o útoku nevědí. Je podstatné je seznámit se skutečnostmi, které se uvnitř dějí. Snažte se zabránit tomu, aby se tyto osoby dostaly do blízkosti střelce. Jestli potkáte policisty, zdvihněte ruce, aby viděli, že nic nadržíte a nejste střelec. Poté postupujte dle jejich instrukcí.⁵⁷

⁵⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 149-151.

⁵⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 153.

5.1.2 HIDE – schovej se

Najděte si skrýš, ze které můžete dobře utéct. Tato skrýš by měla být mimo dohled útočníka. Je ideální schovat se za objemné předměty, tak aby Vás chránily před střelbou.

Hlasité zvuky by mohly prozradit Vaši skrýš, proto je nezbytné, abyste si ztlumili vyzvánění na Vašem mobilním telefonu.

Pokud jste utekli do jiné místnosti, zavřete za sebou dveře a zamkněte je. Pokud je to možné, dveře něčím zabarikádujte. Opět si zde dávejte pozor na hlasité zvuky.

Když to okolnosti dovolí, zavolejte na policii, vysvětlete, co se děje. Popište situaci, počet pachatelů a jejich zbraně. Telefon nezavěšujte, je důležité, aby policista věděl, co se právě děje.⁵⁸

5.1.3 FIGHT - bojuj

Toto je nejzazší řešení při přímém kontaktu se střelcem. Braňte se vším, co máte po ruce (např. tyče). Pachatele je důležité odstranit, je jedno jak. V tomto případě je to buď on, nebo Vy.

Zaměřte se na jeho slabá místa na těle (např. oči, slabiny). Braňte se vší silou, agresivně. Můžete i křičet a upozornit na sebe, třeba se najde někdo, kdo Vám přijde na pomoc.

Jestli na pachatele útočí někdo z rukojmích a pachatel je překvapený, přispějte, jakkoliv a čímkoliv. Nejdůležitější je pachatele zpacifikovat a udržet ho tak do příjezdu policie.⁵⁹

5.2 Strategie „Útok – přímá eliminace útočníka“

Tato strategie se používá nejčastěji ve Spojených státech amerických. Využívá momentu překvapení a vede ke zneškodnění střelce poté, co vejde do místnosti. Jde zejména o případy, kdy nemůžeme využít barikádovou situaci a nelze zabarikádovat vstupní dveře (malé množství předmětů, časová tíseň).

Na zneškodnění pachatele se podílí studenti i pedagogové, z tohoto důvodu je potřeba fyzická zdatnost (proto se tato metoda nejčastěji užívá na středních a vysokých školách). Samozřejmě i u této metody se musí dodržovat určitá pravidla proto, aby bylo pachateli znemožněno, nebo zkomplikováno provedení jeho činu. Podstatné je vytvořit pomocí lavic, které jsou postaveny na výšku, „falešnou osobu“. Tuto atrapu postavit

⁵⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, str. 153.

⁵⁹ Tamtéž.

2 až 3 metry ode dveří. Střelec ji ihned po vstupu do třídy uvidí. Dále je nezbytně nutné zhasnout všechny světla a zatáhnout žaluzie či závěsy. Ztížit přehlednost v místnosti a zhoršit pachatelovi orientaci v prostoru i podmínky k vykonání. A na závěr se všechny osoby, které jsou ve třídě přítomny, postaví v těsném zástupu ke stěně u dveří.

Všechny tyto úkony jsou důležité z následujícího důvodu. Pachatel otevře dveře a ihned uvidí nastraženou „falešnou osobu“. Zaměří na ni svou pozornost i zbraň. V této chvíli přicházejí na řadu všechny osoby, které do teď byly u zdi. Zaútočí na střelce a v první řadě se snaží získat zbraň. V případě, že zbraň je již mimo dosah pachatele, ostatní osoby zaměří svoji pozornost přímo na pachatele. Zaútočí na něj a snaží se ho zneškodnit jakýmkoliv předmětem bez ohledu na jeho zdraví. Ke znehybnění střelce může pomoci například opasek. Zbraň je vhodné dostat z dosahu pachatele, např. odsunutím na místo, kde nebude vidět. Zbraně se nedotýkat, kvůli možnosti záměny s pachatelem a také s ohledem na otisky prstů.⁶⁰

⁶⁰ *LAST RESORT ACTIVE SHOOTER SURVIVAL MEASURES from ACT Cert.* Youtube. [online]. ACTCert, 2010 [cit. 2020-12-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=r2tIeRUbRHw>>.

6 OPATŘENÍ PROTI ŠILÉNÉMU STŘELCI

Autorka práce je toho názoru, že současná zabezpečení na českých školách jsou nedostačující, soudí dle vlastních zkušeností s našimi školami. Na všech jí navštívených školách, bylo „vrcholem“ zabezpečení uzamknutí budovy a zapsání do knihy návštěv.

Autorka práce by doporučila zavést na všech školách studentské průkazy, které by na vrátnici kontrolovala oprávněná osoba. Dále by bylo dobré proškolit pedagogy pro případ krizové situace a cizím osobám, po zapsání do knihy návštěv, dát visačku s nápisem „Návštěva“. Školám, které jsou dobře finančně zabezpečeny by autorka doporučovala bezpečnostní kamerový systém či bezpečnostní agenturu.

Co se týká prevence, dle autorčina názoru by měli odborníci na tuto problematiku (např. z řad prvosledových hlídek) alespoň jednou ročně dělat besedy ve školách na toto téma. Zde by studentům a žákům vysvětlili, kdo je vlastně školní střelec, jak ho poznat, a hlavně co v takovém případě dělat. Další dobrou prevencí je i cvičení střelby na škole. Autorka práce si myslí, že by nebylo od věci jednou ročně, vždy na jen na jedné škole v každém kraji (každý rok by byla jiná modelová škola) udělat cvičení se studenty a policisty.

6.1 Navržené postupy v krizové situaci

Podle odborníků, v případě ohrožení střelcem, můžeme provést jen tři výchozí činnosti. Můžeme **utéct, schovat se a bojovat**. Tyto akce jsou již popsány výše. Základním pravidlem zůstává vždy kontaktovat Policii ČR co nejdříve, stručně a jasně vylíčit situaci a podat základní informace, které se týkají počtu pachatelů, vzhledu útočníka, místa, kde se nachází, počtu zbraní a počtu potencionálních obětí. Požádá-li nás příslušník policie o pomoc, snažíme se vyhovět jeho výzvě. Splněním našeho úkolu můžeme významně přispět ke zdárnému ukončení akce.⁶¹

Pokud není možné provést ani jednu z výše uvedených strategií (útěk – úkryt – boj, útok – přímá eliminace útočníka), nezbyvá nám nic jiného než bojovat. Střelce se snažíme překvapit (například po něm házíme předměty). K útoku použijeme jakýkoliv předmět, vše nám může pomoci minimálně útočníka zdržet, nebo zranit. Jestliže nám to okolnosti dovolí, naplánujeme strategii útoku s ostatními. Budeme-li v převaze, můžeme pachatele překvapit a ochromit jeho další útoky, máme tak větší šanci na vítězství. Za největší úspěch se pokládá, pokud střelce dostaneme na zem a znehybníme

⁶¹ ŘEŠÁTKO, Vítězslav. *Fenomén tzv. šiléných střelců aneb jak se zachovat v krizových situacích*. OnWar. [online]. On Peace, 2015 [cit. 2020-12-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.onwar.eu/2015/03/15/fenomen-tzv-silenych-strelcu-aneb-jak-se-zachovat-v-krizovych-situacich/>>.

ho. Jednáme tak agresivně, jak jen jsme schopni. V případě, že nic jiného dělat nemůžeme, předstíráme, že jsme mrtví či můžeme pachatele prosit o slitování. Toto jednání se vyplatilo několika studentům při masakru na střední škole Columbine.

6.2 Možný způsob řešení útoku ve vnějších prostorách školy

V českých školách je možnost, za slunečného počasí, provádět výuku i mimo vnitřních zařízení škol. Z tohoto důvodu se můžeme dostat do situace, kdy se při útoku školního střelce, budeme nacházet například na zahradě školy. V tomto případě je důležité postupovat následovně. V okamžiku, kdy uslyšíme střelbu, ihned vyhledat vhodné útočiště. Venku nám k tomu může posloužit jakýkoliv předmět (například vozidlo, roh budovy). Tyto předměty nám poslouží jen jako dočasný úkryt, než se nám podaří nalézt více vyhovující. Je pro nás důležité naše skrýše promýšlet, pokud se schováme za auto, tak nejlépe za kolo či oblast motoru. Kdybychom se schovali například za dveře, tak ty se dají lehce prostřelit. Jestliže nastane situace, že v blízkosti nemáme nic, za co bychom se schovali, jednoduše si lehneme na zem. Dostaneme se tím mimo zorné pole útočnicka. V případě, že budeme v pohybu dále, než je nutné, můžeme se pro útočnicka stát snadným terčem. Vyvarujeme se dlouhému pohybu a při útěku do bezpečí se pohybujeme tzv. od krytu ke krytu. V žádném případě se neschováváme za plastové kontejnery či cedule s reklamami, tyto předměty se dají lehce prostřelit. Při příjezdu policie těžko rozezná, kdo je střelec a kdo rukojmí. Kvůli tomu příslušníkům policie ukážeme nad hlavou ruce, které jsou prázdné.⁶²

Jestliže se při probíhajícím útoku na školu dostaneme na relativně bezpečné místo, je nesmírně důležité informovat Policii České republiky (telefonní číslo 158) či mezinárodní tísňovou linku (telefonní číslo 112). Sdělujeme jen důležité informace: naše jméno, místo, kde se útok koná, o jaký útok jde, kolik je zde rukojmích a kolik zraněných, počet pachatelů, popis pachatele/pachatelů, počet zbraní. Může nastat situace, kdy jsme v blízkosti střelce a nemůžeme mluvit, v tom případě telefonát neukončujeme.

6.3 Minimální standard bezpečnosti

Na útok Barbory Orlové ve Žďáru nad Sázavou odpovědělo i Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Vydalo metodické doporučení, které se jmenuje „Minimální standard bezpečnosti“. Toto doporučení má za cíl zajistit

⁶² SOS 8 díl. Youtube. [online]. SOSVporad, 2010 [cit. 2020-12-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=QNeWOfq7JfE>>.

bezpečnost a ochranu všech dětí a studentů, kteří se nacházejí v budově školy, jejího zařízení, v areálu a k zařízení k ní patřící. Prvoplánově je toto doporučení pro školy, které jsou zřízeny Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, ale samozřejmě se jím mohou řídit i jiné školy, které jsou zapsané ve školním rejstříku.⁶³

Minimální standard bezpečnosti obsahuje 3 roviny:

1. Prevence předcházení mimořádných událostí – obsahuje technické zabezpečení, vyškolení pedagogů a zaměstnanců, poučení studentů, realizaci cvičení pro řešení mimořádné události, povědomí a dohled nad cizími osobami v budově školy, spolupráci s Integrovaným záchranným systémem.
2. Účinné a efektivní reagování na mimořádné události – tato rovina se snaží omezit školy na životech a zdraví studentů, pedagogů a zaměstnanců školy.
3. Vyhodnocení mimořádné události a přijetí opatření – tento bod slouží pro školy, které si takovouto mimořádnou událostí již prošly. Jsou to opatření na základě poučení se z mimořádné události.

Ve druhém bodě je pojmem „mimořádná událost“ myšleno například vstup nebezpečné a nepovolané osoby do budovy školy či útok na osoby uvnitř či v blízkém okolí. Minimální standard pouze radí, jak školy prostorově či organizačně zabezpečit. Doporučuje postupy i ohledně zpracování dokumentace o útoku. A vlastně i připouští možnost útoku vedeného osobou cizí nebo i vlastní (student). Není zde uveden, ani naznačen postup při napadení školy šíleným střelcem, jak se zachovat nebo jednat.

⁶³*Minimální standard bezpečnosti*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. Praha, 2014 [cit. 2020-12-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/minimalni-standard-bezpecnosti-a-vyhlaseni-neinvesticniho>>.

7 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Policie České republiky vznikla 15. července roku 1991, vyhlášením zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky Českou národní radou. Kdo je příslušníkem Policie České republiky, jeho oprávnění a povinnosti jsou upraveny v zákoně č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Dnešní podoba a činnosti tohoto bezpečnostního sboru jsou upraveny v novém zákoně č. 273/2008 Sb., který nabyl účinnosti 1. ledna 2009.⁶⁴

„Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor zřízený zákonem České národní rady ze dne 21. června 1991. Slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky. Policie České republiky je podřízena ministerstvu vnitra. Tvoří ji policejní prezidium, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Zákon zřizuje 14 krajských ředitelství policie. Jejich územní obvody se shodují s územními obvody 14 krajů České republiky.“⁶⁵

7.1 Policie proti Šílenému střelci

Jelikož je Policie ČR ozbrojená bezpečnostní složka, která se stará a chrání veřejný pořádek, musí se potýkat také s rizikem školního střelce. Společně se složkami integrovaného záchranného systému (a dalšími složkami) bylo provedeno důsledné cvičení, jehož úkolem bylo přezkoumat a propracovat vědomosti a dovednosti v opravdových případech.

I když si většina lidí myslí, že se s aktivním střelcem potýká hlavně speciálně vycvičená policejní jednotka, opak je pravdou. Průměrný útok školního střelce trvá v průměru čtvrt hodiny, tím pádem ten, kdo jako první dorazí na místo činu, bude nejspíš obyčejná dvojčlenná hlídka. Jestliže nastane tzv. barikádová situace, doba útoku se může protáhnout. Nastalou situaci nejčastěji řeší hlídka obvodního či místního oddělení, obecní policie, speciální jednotka (v případě barikádové situace).

⁶⁴ 20 let Policie České republiky. Policie.cz. [online]. Policie ČR, 2011 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/20-let-policie-ceske-republiky.aspx>>.

⁶⁵ Policie České republiky. Policie.cz. [online]. Policie ČR. [cit. 2021-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>>.

Policista musí být připraven vzdorovat i jiným aspektům než jen osobě střelce, a to např. pohledu na zraněné či mrtvé osoby, všudypřítomný hluk, krev, lidé v šoku, požár či střelba.⁶⁶

Na místě činu je pro Policii ČR hlavním úkolem zneškodnit útočníka tak, aby již v protiprávním jednání nemohl pokračovat. „*Poskytování první pomoci od policistů v prvosledových hlídkách je možné až po eliminaci útočníka nebo po příjezdu většího množství sil, kdy útočník už nemůže bezprostředně ohrožovat další oběti. Přestože bývá útok aktivního střelce extrémní, fatální, nečekaný, tragický, šokující, mediálně sledovaný, a zákrok proti němu specifický, neexistoval do roku 2013 katalog typových činností pro tuto situaci.*“⁶⁷

7.2 Aktivní střelec 2011

Jedná se o cvičení, které „*představuje první komplexní námětové cvičení Policie ČR, složek IZS a ostatních subjektů na území hl. m. Prahy.*“ Proběhlo v úterý 22. února roku 2011 a jednalo se o cvičení s reálnými prvky, které se konalo v Mezinárodní škole na Praze 6 (Nebušice). Aktivní střelec 2011 byl zaměřen na úplný výcvik všech jednotek Policie ČR a na prověření vzájemné součinnosti složek integrovaného záchranného systému.

Šlo o řadu modelových situací, které šly návazně za sebou a představovaly potencionální možnosti útoku. Při cvičení „zemřelo“ celkem 6 lidí (z toho 3 pachatelé), 18 jich bylo těžce zraněno, 7 lehce. Na seznamu se objevili i 2 zasažení policisté.

Cvičení odhalilo řadu chyb, kterých se policisté dopustili, např. žádný policista neřídil ani nekontroloval utíkající osoby, teplé autobusy se zařídily až po hodině a půl, nezajistili se svědkové, nehlásili se počty zraněných ani jejich místa, po zabezpečení místa činu nebyla poskytnuta první pomoc. Policie si ze svých chyb vzala cenné poučení a upravila stávající metodiku pro případ útoku školního střelce.⁶⁸

⁶⁶ AGH, Karel. *Medicína katastrof - zkušenosti, příprava, praxe: Aktivní střelec 2011* [online]. Hradec Králové: Zdravotní a sociální akademie, 2011 [cit. 2021-03-21]. ISBN 978-80-905089-0-3. Dostupné z WWW: <<http://www.zsa.cz/katastrofy2011/sbornik2011.pdf>>.

⁶⁷ HOMANOVÁ, Petra a David SLOVÁK. Aktivní střelec: součinnosti cvičení IZS STČ. kraje 2013. *Policie ČR vs. aktivní střelec*. [online]. MEKA, 2014 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.unbr.cz/Data/files/Konf%20MEKA%202014/9%20Hofmanov%C3%A11.pdf>>.

⁶⁸ AGH, Karel. *Medicína katastrof - zkušenosti, příprava, praxe: Aktivní střelec 2011* [online]. Hradec Králové: Zdravotní a sociální akademie, 2011 [cit. 2021-03-21]. ISBN 978-80-905089-0-3. Dostupné z WWW: <<http://www.zsa.cz/katastrofy2011/sbornik2011.pdf>>.

8 EMPIRICKÁ ČÁST

Praktická část této bakalářské práce vychází z průzkumného šetření, které je následně popsáno a analyzováno. Průzkumné šetření řešilo povědomí respondentů o školních střelcích a s nimi spojenou problematiku, přesněji jak se bránit či kde informace našli.

8.1 Metodika sběru dat

V této části bakalářské práce použila autorka dotazníkové šetření, které poté podrobně popsala a analyzovala pomocí grafů. Grafy mají procentuální provedení a různé odpovědi jsou barevně rozlišené, tudíž jsou údaje obsažené v práci přehledné a znatelné. Pro lepší pochopení odpovědí na otevřené otázky, autorka vložila tabulky s nejpočetnějšími odpověďmi. Základem tohoto průzkumu bylo získat anonymní, nestranná data a údaje. Otevřené otázky sloužily dotázaným respondentům ke sdělení jejich vlastních znalostí a názorů na danou problematiku.

Dotazník směřoval na laickou veřejnost, která následně odpovídala na 11 otázek zaměřených na problematiku školních střelců. Autorčin dotazník je polostrukturovaný, tudíž zahrnuje 9 ustálených otázek s možností výběru odpovědi a 2 otevřené otázky z důvodu možnosti různorodých odpovědí. U uzavřených otázek byla možnost pouze 1 odpovědi.

Dotazník byl volně přístupný na internetové stránce Survio.cz od prosince roku 2020 do poloviny ledna roku 2021. Survio.cz bylo vybráno na základě výhod, které nabízí. Mezi největší přednosti této internetové stránky patří zejména bezplatné vytvoření dotazníku a lehké poskytnutí respondentům, kteří mají možnost vystupovat anonymně.

Dotazníkové šetření bylo posláno na instagramový účet internetového podcastu „Opravdové zločiny“, vzhledem k tomu, že majitelky tohoto účtu byly vstřícné a tento dotazník sdílely na svém účtu, se šetření zúčastnilo 200 respondentů z řad laické veřejnosti. Dotazníky vyplnili respondenti od základní školy až po pracující.

8.2 Cíle dotazníkové šetření

Hlavním cílem dotazníkového šetření je získat poznatky o informovanosti veřejnosti o školních střelcích. Dotazník má za cíl zjistit, zda má laická veřejnost povědomí o pojmu aktivní střelec, dále jestli respondenti vědí, jak se proti osobě střelce bránit, zejména jak se chovat a nechovat. Pozoruje se znalost a informovanost této problematiky a její nabytí.

Dále se zaměřuje na povědomí veřejnosti ohledně skutečných školních útoků, ať už v zahraničí, anebo v České republice. Dotazník v neposlední řadě pozoruje vztah veřejnosti ke zbráním a možné příčiny útoků na školy z pohledu respondentů.

8.3 Výsledky šetření

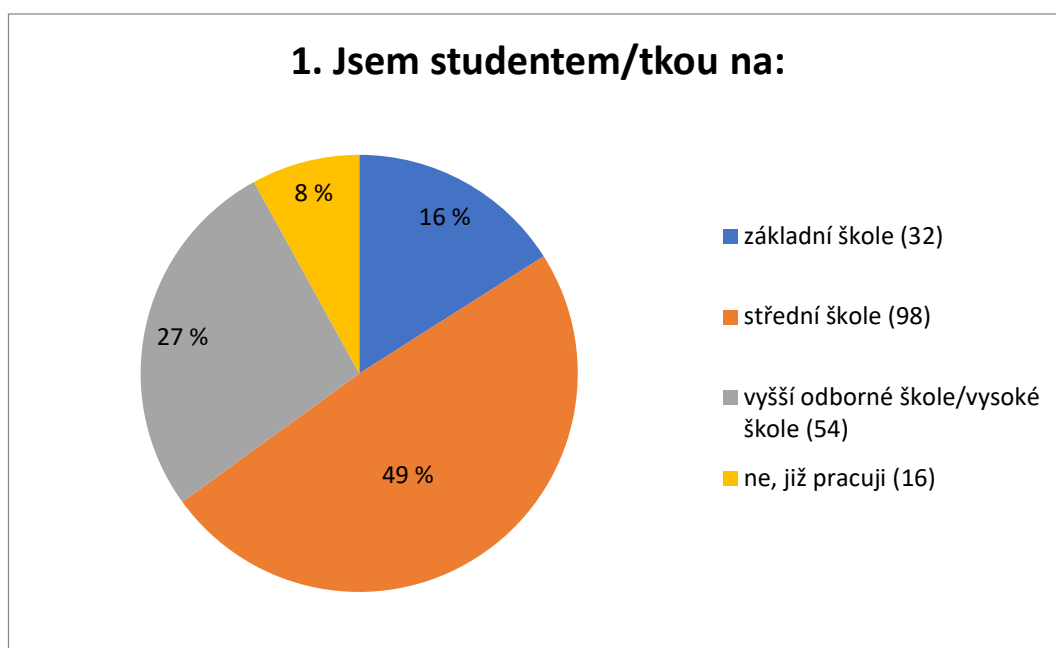
V dotazníku byly zaznamenány odpovědi celkem 200 respondentů z řad laické veřejnosti, přičemž v otevřených odpovědích bylo vybráno 5 odpovědí, které zazněly nejčastěji.

Otázka číslo 1.: Jsem studentem/tkou na:

- a) základní škole
- b) střední škole
- c) vyšší odborné škole/vysoké škole
- d) ne, již pracuji

Vzhledem k tomu, že se autorčin dotazník zabývá tématem školních střelců, bylo zajímavé zjistit, kolik respondentů stále navštěvuje školské zařízení a s tímto problémem se mohou setkat. V dotazníku se objevilo 16 (8 %) respondentů, kteří odpovídali na základě jejich předchozích zkušeností s informovaností o této problematice z dob jejich školní docházky.

Z celkového počtu 200 respondentů se dotazníku zúčastnilo 32 (16 %) žáků základních škol, 98 (49 %) studentů středních škol a 54 (27 %) studentů vyšších odborných, či vysokých škol (viz. Graf 1.).

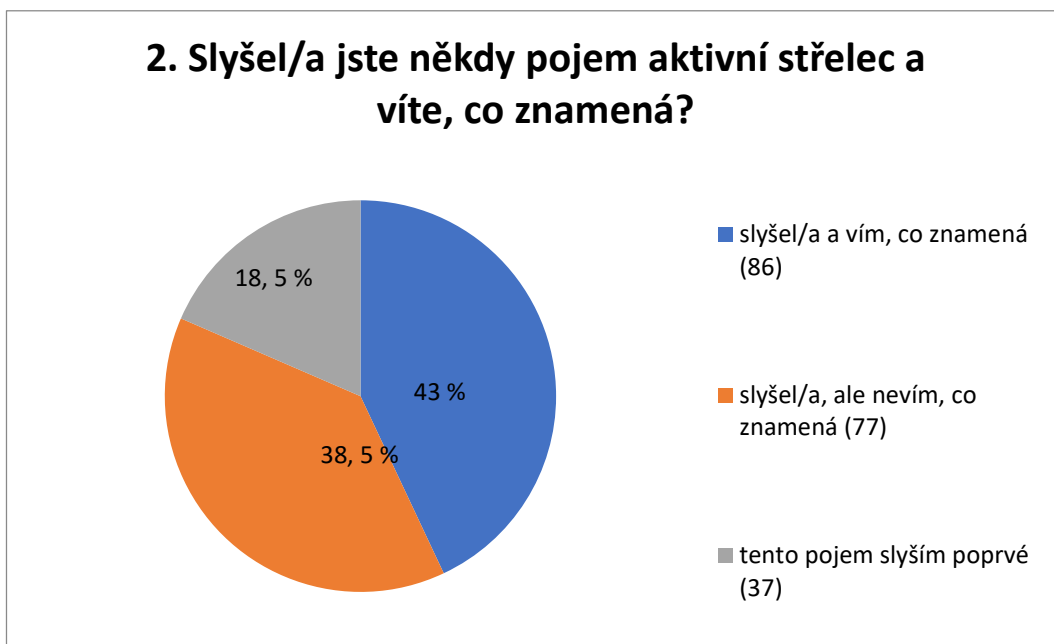
Graf 1: Otázka č. 1. – Jsem studentem/tkou na.; Zdroj: vlastní

Otázka číslo 2.: Slyšel/a jste někdy pojem aktivní střelec a víte, co znamená?

- a) slyšel/a a vím, co znamená
- b) slyšel/a, ale nevím, co znamená
- c) tento pojem slyším poprvé

Ve druhé otázce autorka zjišťovala povědomí o pojmu aktivní střelec. Tento pojem je problematice školních střelců nejvíce zásadní, proto je i tato otázka jednou z nejdůležitějších.

O pojmu aktivní střelec slyšelo a zná jeho význam 86 (43 %) respondentů. Další skupinou respondentů v procentuálním zastoupení 77 (38, 5 %) jsou lidé, kteří pojem slyšeli, ale nevědí, co znamená. Poslední skupinou respondentů jsou lidé, kteří tento pojem nikdy neslyšeli, ti činí 37 (18, 5 %) (viz. Graf 2.).

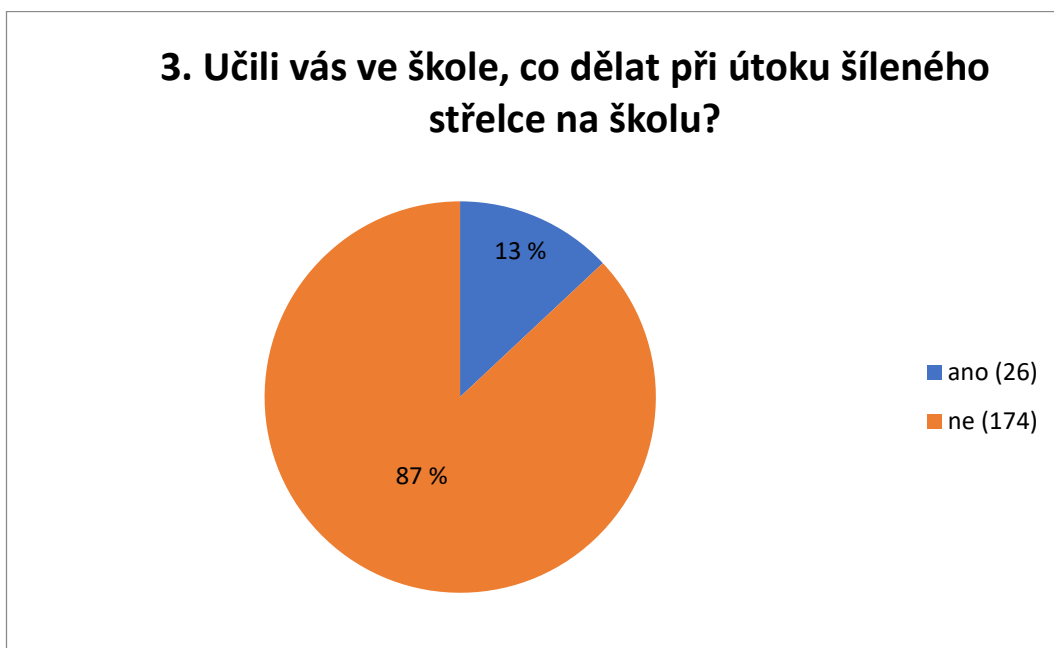
Graf 2: Otázka č. 2. – Slyšel/a jste někdy pojem aktivní střelec a víte, co znamená?, Zdroj: vlastní

Otázka číslo 3.: Učili vás ve škole, co dělat při útoku šíleného střelce na školu?

a) ano

b) ne

Z celkového počtu 200 respondentů bylo v procentuálním zastoupení 174 (87 %), kteří se ve škole nesečkali s informacemi, co dělat při útoku šíleného střelce na školu a pouze 26 (13 %) se s takovými informacemi ve škole setkali (viz. Graf 3.).

Graf 3: Otázka č. 3. – Učili vás na škole, co dělat při útoku šíleného střelce na školu?, Zdroj: vlastní

Otázka číslo 4: Víte, jak se při takovéto situaci zachovat?

- a) ano, vím
- b) ne, nevím
- c) ne, ale stál/a bych o přednášku

Tato otázka je druhou nejdůležitější vzhledem k tomu, že většina respondentů dochází do nějakého typu školského zařízení a měli by tuto informaci znát.

Celkově 130 (65 %) respondentů neví, jak se při útoku na školu zachovat, ale 112 (56 %) z celkového počtu, by si přálo přednášku na toto téma. Autorku mile překvapil počet respondentů (70 – 35 %), kteří na tuto otázku odpověděli kladně (viz. Graf 4.).

Graf 4: Otázka č. 4. – Víte, jak se při takovéto situaci zachovat?, Zdroj: vlastní

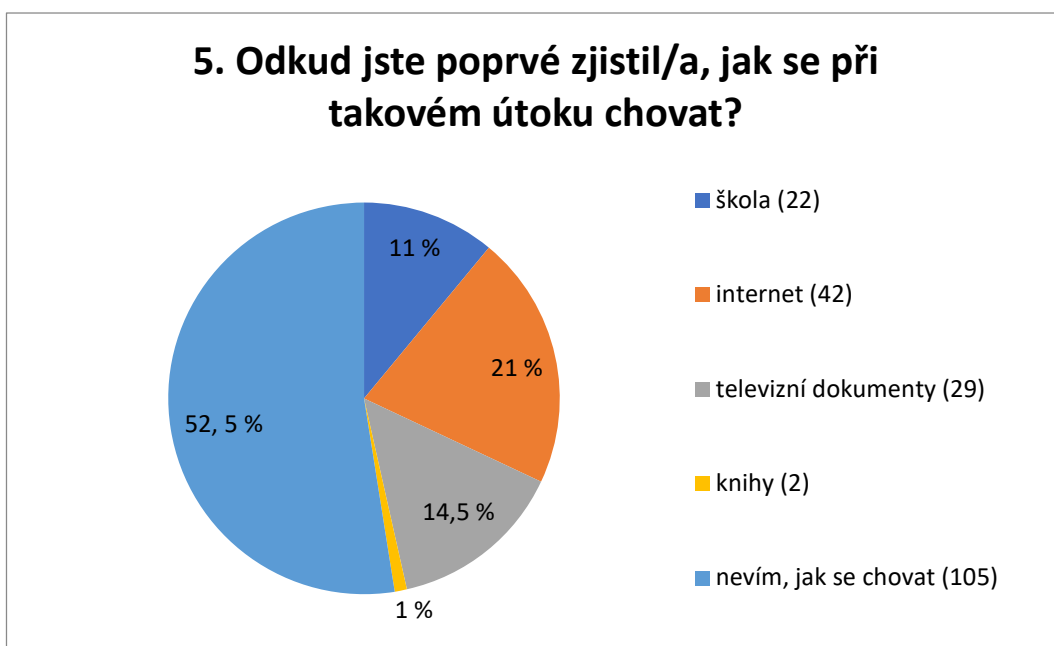
Otázka číslo 5: Odkud jste zjistil/a, jak se při takovém útoku chovat?

- a) škola
- b) internet
- c) dokumenty
- d) knihy
- e) nevím, jak se chovat

Tato otázka je zaměřena převážně na respondenty, kteří v otázce číslo 4 odpověděli kladně. Pro autorku bylo důležité zjistit, z jakých zdrojů se respondenti tyto informace poprvé dozvěděli.

Zde se ukázalo, že internet je dobré médium i pro důležité informace, jako je například, jak se chovat při útoku šíleného střelce na školu, tuto odpověď zaškrtnulo 42

(21 %) z dotázaných respondentů. Další častou odpovědí byly televizní dokumenty v procentuálním zastoupení 29 (14,5 %), prostřednictvím školy 22 (11 %) a nejméně respondentů odpovědělo z knih (2 - 1 %) (viz. Graf 5.).

Graf 5: Obrázek č. 5. – Odkud jste poprvé zjistil/a, jak se při takovém útoku chovat?, Zdroj: vlastní

Otázka číslo 6.: Znáte nějakou strategii v boji se školním střelcem? Jakou? (otevřená odpověď)

Autorka z 23 odpovědí vybrala 5 nejčastěji se opakujících. 122 (61 %) dotázaných odpovědělo, že žádnou strategii neznají, 21 (10,5 %) by se pouze ukrylo, 18 (9 %) by volilo zabarikádovat se, 11 (5,5 %) schovat se nebo ukrýt. Pouze 10 (5 %) znalo nejvíce užívanou strategii RUN – HIDE – FIGHT.

Mezi ostatní odpovědi patřilo např. zaútočit na střelce, vytáhnout své nunchaky, hrát mrtvého nebo strategie útok – přímá eliminace útočníka (viz. Tabulka 1).

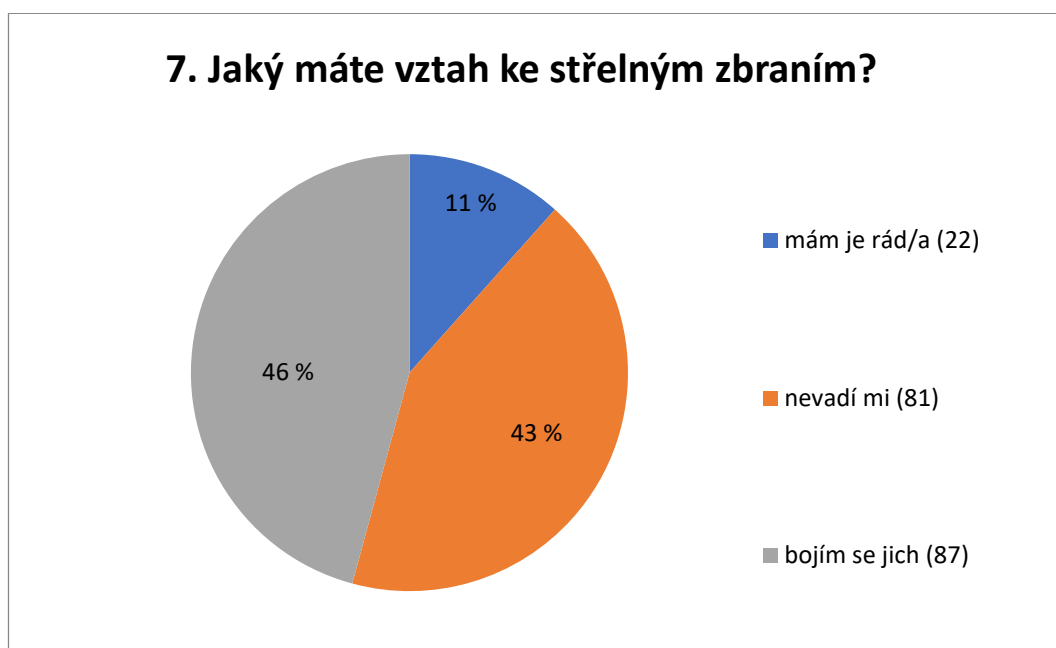
	Počet	Procentuální hodnota
Neznám	122	61 %
Ukrýt se	21	10,5 %
Zabarikádovat se	18	9 %
Schovat se nebo utéct	11	5,5 %
RUN – HIDE – FIGHT	10	5 %
Ostatní	18	9 %

Tabulka 1: Obrázek č. 6. – Znáte nějakou strategii v boji se školním střelcem? Jakou?, Zdroj: vlastní

Otázka číslo 7.: Jaký máte vztah ke střelným zbraním?

- a) mám je rád/a
- b) nevadí mi
- c) bojím se jich

U této otázky odpovědělo z 200 respondentů 22 (11 %), že zbraně mají rádi, 81 (43 %) respondentům nevadí a 87 (46 %) se jich bojí. Z procentuálního hlediska (viz. Graf 6) je vidět, že necelá polovina respondentů se zbraní bojí. Mnoho lidí si neuvědomuje, že zbraň sama o sobě není nebezpečná, ale nebezpečný je člověk, který ji drží.

Graf 6: Otázka č. 7. – Jaký máte vztah ke střelným zbraním?, Zdroj: vlastní

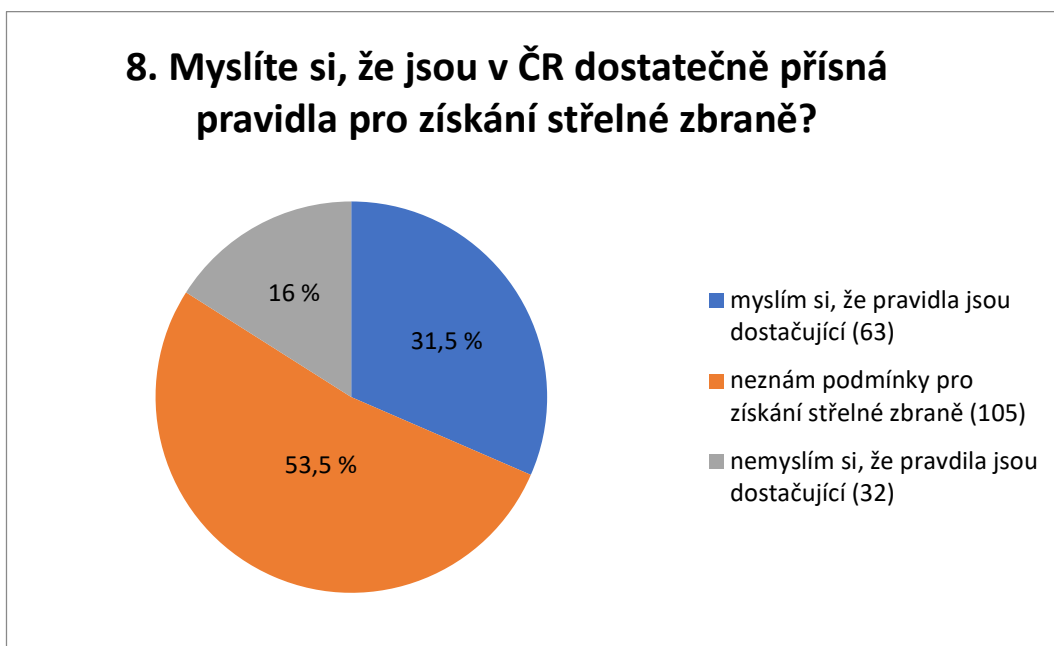
Otázka číslo 8.: Myslíte si, že jsou v ČR dostatečně přísná pravidla pro získání střelné zbraně?

- a) myslím si, že pravidla jsou dostačující
- b) neznám podmínky pro získání střelné zbraně
- c) nemyslím si, že pravidla jsou dostačující

Z odpovědí vychází, že 105 (53,5 %) dotázaných se ve svém životě s podmínkami pro získání střelné zbraně zřejmě nesetkalo, tudíž je neznají. 63 (31,5 %) přijdou pravidla pro získání zbraně dostačující a 32 (16 %) naopak ne (viz. Graf 7).

Zbraně se dělí na skupiny A – E tudíž jsou na každou tuto skupinu upravena pravidla jinak. Např. minimální věk pro získání zbrojního průkazu pro skupinu D (k výkonu zaměstnání nebo povolání) je 21 let, ale pro skupinu C (k loveckým účelům) 18 let, ve výjimečných případech 16 let. Pro všechny skupiny zbraní je jednotná

teoretická část, které se skládá z testu o 30 otázkách, dále je potřeba splnit zdravotní způsobilost a doložit trestní bezúhonnost.⁶⁹

Graf 7: Otázka č. 8. – Myslíte si, že jsou v ČR dostatečně přísná pravidla pro získání střelné zbraně?, Zdroj: vlastní

⁶⁹ Zbrojní průkaz 2020: Jak v ČR získat zbrojní průkaz, co musíte udělat a splnit? [online]. Praha: Kentaur zbraně, 2020 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.kentaurzbrane.cz/zbrojni-prukaz/>>.

Otázka číslo 9.: Co si myslíte o útocích šílených školních střelců?

- a) obdivuji je
- b) nezajímám se o to
- c) jsem znechucený/á

Z celkového počtu dotazovaných jich 182 (91 %) uvedlo, že jsou šílenými školními střelci znechuceni. 13 (6,5 %) respondentů se o šílené školní střelce nezajímá, tím pádem si o nich nic nemyslí, což je pozoruhodné, vzhledem k tomu, že při každém takovém útoku jsou toho plná média.

Ačkoliv byla autorka překvapena, 5 (2,5 %) z 200 odpovídajících zaškrtno možnost „obdivuji je“ (viz. Graf 8). Vysvětlením by mohlo být čím dál tím větší zájem médií a ztvárnění filmů, které tyto pachatele určitým způsobem polidšťují a dávají veřejnosti možnost vžít se do role střelce ještě před útokem a tím pochopit jeho činy. Ve zkratce tyto filmy určitým způsobem obhajují konání útočníka a staví ho do role oběti.

Graf 8: Otázka č. 9. – Co si myslíte o útocích šílených školních střelců?, Zdroj: vlastní

Otázka číslo 10.: Znáte nějaký konkrétní případ školního střelce, v cizině či u nás? Jaký? (otevřená odpověď)

Většina dotazovaných nemá přehled o konkrétních případech školních střelců. Tento výčet činí 85 (42,5 %) odpovědí. Mezi nejvíce zmiňované konkrétní útoky patřil případ Columbine High School, který již autorka zmínila v kapitole 2.5.

5 % odpovědí bylo „Nikolas Cruz“ (viz. Tabulka 2), což je jeden z nejčerstvějších tragédií na amerických školách (2018).

Zajímavostí je vysoká znalost případů z Ameriky, ale z České republiky a okolních zemí už méně. Autorka se domnívá, že za zmínku by stály případy Ctirada Vítáaska (ČR) či základní škola Vrútky (SK).

	Počet	Procentuální hodnota
Neznám	85	42,5 %
Columbine High School	58	29 %
Americké školy	18	9 %
Nepamatuji si jméno	17	8,5 %
Nikolas Cruz	10	5 %
Ostatní	12	6 %

Tabulka 2: Otázka č. 10. – Znáte nějaký konkrétní případ školního střelce, v cizině či u nás? Jaký? Zdroj: vlastní

Otázka číslo 11.: Co si myslíte, že školního střelce nejčastěji vede k útoku na školu?

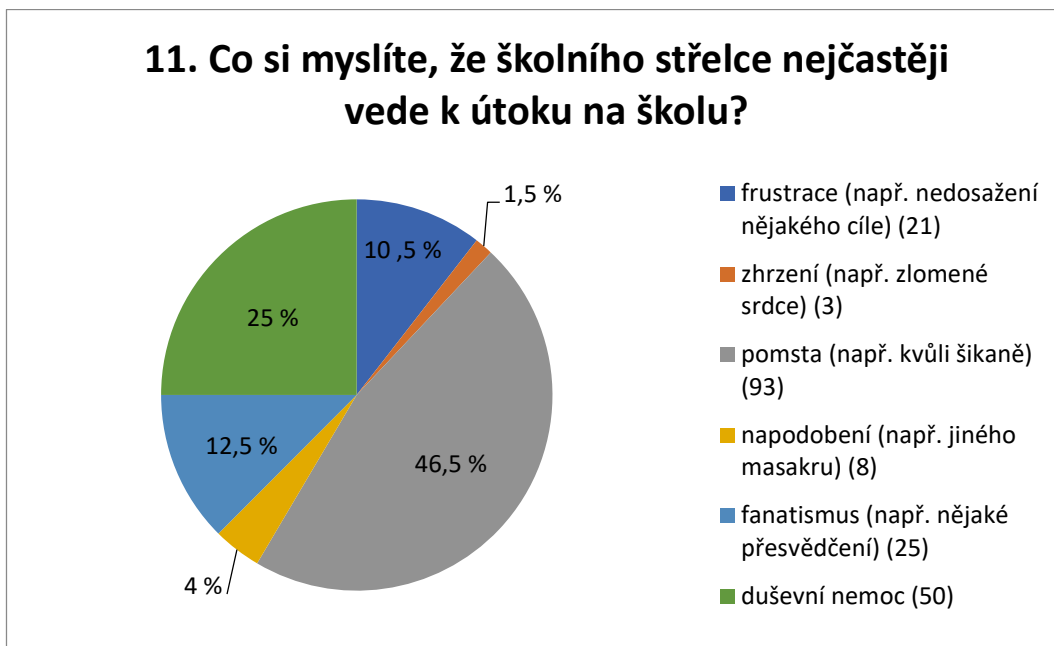
- frustrace (např. nedosažení nějakého cíle)
- zhrzení (např. zlomené srdce)
- pomsta (např. kvůli šikaně)
- napodobení (např. jiného masakru)
- fanatismus (např. nějaké přesvědčení)
- duševní nemoc

Zde je názorná ukázka toho, jak filmy s touto problematikou mohou ovlivnit vnímání střelce veřejností, 93 (46,5 %) respondentů odpovědělo „pomsta (např. kvůli šikaně)“. Druhou nejvíce zmiňovanou příčinou bylo „duševní nemoc“ (50 - 25 %), což je z psychologického hlediska nejméně pravděpodobná varianta (viz. kapitola 3.4).

Fanatismus, jako výběr své odpovědi, zvolilo 25 (12,5 %), což je podle autorčina názoru zapříčiněno tím, že veřejnost vlastně neví, co si pod pojmem fanatismus představit. Může se jednat o záměnu s jednáním v amoku.

K 21 (10,5 %) odpovědí „frustrace (např. nedosažení nějakého cíle)“ se může připojit 3 (1,5 %) „zhrzení (např. zlomené srdce)“, jelikož je to jeden z důvodů vzniku frustrace.

Nejméně častou odpovědí bylo napodobení, tuto možnost vybralo pouze 8 (4 %) dotazovaných (viz. Graf 9). Napodobení je přitom druhým nejčastějším důvodem pro útok šíleného střelce na školu (viz. kapitola 4).

Graf 9: Otázka č. 11. – Co si myslíte, že školního střelce nejčastěji vede k útoku na školu?, Zdroj: vlastní

Závěr

Tato bakalářská práce pojednává o problematice fenoménu šílených školních střelců. Prvotní kapitoly jsou zaměřeny na vysvětlení pojmů. Tyto pojmy jsou dle autorčina názoru jedny z nejdůležitějších ve spojení s touto problematikou. Dále se kapitoly zaměřují na charakteristiku šílených střelců z pohledu psychologie, popisuje kazuistické případy ze škol v Americe, Evropě, Slovenska a případy masových vražd z Česka. Jsou zde obsaženy i možné příčiny nárůstu školních střelců se zaměřením hlavně na dostupnost zbraní jak v Americe, tak i v Evropě. Dále popisuje 2 nejpoužívanější strategie pro přežití, které jsou „RUN – HIDE – FIGHT“ a „Útok – přímá eliminace útočníka“. Teoretická část obsahuje autorčin názor a současná opatření českých škol, navržené postupy v krizové situaci uvnitř budovy, možný způsob řešení útoky ve vnějších prostorách školy a vysvětluje, co je minimální standard bezpečnosti. Je zde popsána Policie České republiky, její úkoly v boji proti šílenému střelci a vůbec první komplexní cvičení pro tuto situaci s názvem „Aktivní střelec 2011“.

Cílem této bakalářské práce bylo formou širšího teoretického vhledu demonstrovat základní pojmosloví – aktivní střelec, osamělý vlk, maligní narcismus, frustrace, suicidium východiskem a manifest. Dále kategorizovat charakteristiku školních střelců, ve smyslu toho, co tyto osoby vlastně vedlo spáchat to, co spáchaly (šílení střelci z frustrace, z fanatismu, kultovního rázu a konající z důvodu duševní poruchy), což bylo následně demonstrováno za pomoci užitých kazuistik.

Cílem výzkumného šetření bylo získání laických poznatků o vědomostech školních střelců, zda veřejnost ví, co znamená pojem aktivní střelec, jak se proti němu bránit. Dílčím cílem bylo zjistit, zda mají respondenti povědomí o skutečných případech školních střelců, o možných příčinách takovýchto pachatelů a v neposlední řadě, jaký má veřejnost vztah ke zbraním.

Dotazníkovým šetřením, které probíhalo formou internetového dotazníku a bylo určeno široké veřejnosti, bylo zjištěno, že z 200 dotazovaných 86 (43 %) ví, co pojem aktivní střelec znamená, 77 (38,5 %) tento pojem pouze někde slyšelo a 37 (18,5 %) se zatím s pojmem nesetkalo. Zarážejícím zjištěním pro autorku bylo, že 122 (61 %) respondentů neví, jak se v případě útoku aktivního střelce zachovat a pouze 10 (5 %) jich zná strategii „RUN – HIDE – FIGHT“. Co se týče otázky motivu k útoku na školu, 93 (46,5 %) dotázaných se domnívá, že hlavním důvodem pro takový čin je pomsta. Kapitola 4, ve které jsou obsaženy kazuistiky, ukázala, že hlavním důvodem je konání z frustrace. Tuto odpověď vybralo pouze 21 (10,5 %) respondentů. K těmto

21 odpovědím můžeme přičíst ještě 3 odpovědi, které zněly „zhrzení (např. zlomené srdce)“. I toto je důvod pro frustraci, jelikož frustrace vzniká z důvodu neschopnosti dosažení námi daného cíle. Dílčím cílem bylo zjistit, jak se veřejnost staví ke střelným zbraním. Nejvíce respondentů (87) se zbraní bojí. Autorka práce je toho názoru, že ze zbraní se nemá mít strach, ale je důležitý mít k nim zdravý respekt.

Bezpečnost v Evropě v dnešní době opravdu není vysoká. Pokud k tomu ještě připočteme vliv médií, která nám dennodenně přinášejí podrobné informace o krutých činech, které se ve světě dějí, dospějeme k logickému závěru. Tyto informace mohou emočně labilní, případně psychicky nemocnou osobu inspirovat k útoku. Mohou tedy místo informačního charakteru posloužit jako návod či podnět. Dle autorčina názoru by se tento tok negativních informací měl omezit. Je důležité zvýšit informovanost, obezřetnost a pozornost lidí k sobě navzájem. Naopak omezit laxní přístup, lhostejnost a nezájem. Lidé by se měli více rozhlížet kolem sebe, pozorovat své okolí a uvědomovat si možná rizika. Do povědomí lidí se musí dostat zvyšující se pravděpodobnost útoku šíleného školního střelce na našem území, přestože k němu zatím nedošlo. Proto je zásadní, aby se i pedagogové snažili odhadovat potencionální budoucí střelce, kteří možná sedí ve školních lavicích. Sledovat výrazné změny chování, mapovat pocity žáků či studentů, změny v rodině, přemíra stresu, šikana atd. Jednání pedagogů, kteří se svým studentům doopravdy věnují, by mohlo zamezit tragédii, jako je útok šíleného střelce na školu.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BADOŠEK, Radim. *Psychologické dny 2008: Já & my a oni: Extrémní násilí ve školách*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 29 s. ISBN 978-80-210-4938-3.
2. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004, 431 s. ISBN 80-86473-86-4.
3. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 439 s. ISBN 978-80-7380-213-4.
4. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada, 2008, 150 s. ISBN 978-80-247-2207-8.
5. DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015, 312 s. ISBN 978-80-247-5599-1.
6. DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Praha: Grada, 2013, 472 s. ISBN 978-80-247-4371-4.
7. HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000, 774 s. ISBN 80-7178-303-X.
8. MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, 192 s. ISBN 978-80-247-5309-6.
9. MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, 304 s. ISBN 978-80-247-4580-0.

Elektronické zdroje

1. *20 let Policie České republiky*. Policie.cz. [online]. Policie ČR, 2011 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/20-let-policie-ceske-republiky.aspx>>.
2. AGH, Karel. *Medicína katastrof - zkušenosti, příprava, praxe: Aktivní střelec 2011* [online]. Hradec Králové: Zdravotní a sociální akademie, 2011 [cit. 2021-03-21]. ISBN 978-80-905089-0-3. Dostupné z WWW: <<http://www.zsa.cz/katastrofy2011/sbornik2011.pdf>>.
3. *Amok – útok aktivního střelce*. Katalogový soubor – typová činnost složek pro společném zásahu. [online]. 2013. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://storage.pozary.cz/article/5/b/5bf065624a7b7/stc-14-izs-amok.wups4p2ahm.pdf>>.

4. *Audit národní bezpečnosti: Terorismus*. Vláda ČR. [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2016. [cit. 2020-11-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>>.
5. *FACE OF PURE EVIL: Who was Dunblane shooter Thomas Hamilton and why did he do it?*. The Sun [online]. Londýn: News Group Newspapers Limited, 2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z WWW: <<https://www.thesun.co.uk/news/14282766/thomas-hamilton-dunblane-shooter-killer/>>.
6. HOMANOVÁ, Petra a David SLOVÁK. Aktivní střelec: součinností cvičení IZS STČ. kraje 2013. *Policie ČR vs. aktivní střelec*. [online]. MEKA, 2014 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.unbr.cz/Data/files/Konf%20MEKA%202014/9%20Hofmanov%C3%A11.pdf>>.
7. *LAST RESORT ACTIVE SHOOTER SURVIVAL MEASURES from ACT Cert*. Youtube. [online]. ACTCert, 2010 [cit. 2020-12-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=r2IeRUbRHw>>.
8. MIHULKA, Stanislav. OSEL. *Psychologové vyzývají média: Přestaňte šířit nákazu masového vraždění!* [online]. Telč: Osel, 2016 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.osel.cz/8956-psychologove-vyzyvaji-media-prestante-sirit-nakazu-masoveho-vrazdeni.html>>.
9. *Minimální standard bezpečnosti*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. Praha, 2014 [cit. 2020-12-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/minimalni-standard-bezpecnosti-a-vyhlaseni-neinvesticniho>>.
10. *Muž střelil v restauraci v Uherském Brodě, zabil osm lidí*. Irozhlas. [online]. Praha: Český rozhlas, 2015 [cit. 2020-11-17]. Dostupné z WWW: <https://www.irozhlas.cz/regiony/muz-strilel-v-restauraci-v-uherskem-brode-zabil-osm-lidi_201502242325_vkourimsky>.
11. *Muže vyhodili ze skauta, ze msty postrřel šestnáct dětí*. ČT 24. [online]. Praha: Česká televize, 2011 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z WWW: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1279568-muze-vyhodili-ze-skauta-ze-msty-postrilel-sestnact-deti>>.
12. *Policie České republiky*. Policie.cz. [online]. Policie ČR. [cit. 2021-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>>.
13. *Pri útoku na základnej škole vo Vrútkach zomrel zástupca riaditeľky, útočník zranil aj deti. Polícia ho zastrelila*. Denník N. [online]. Bratislava: N Press s.r.o., 2020, 11.06.2020 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://dennikn.sk/1927282/utok-na-zakladnej-skole-vo-vrutkach/?ref=tema>>.
14. *Proč šílení střelci rádí vždy v USA, a ne v laxním Česku, ptá se Die Welt*. Novinky. [online]. Berlín: ČTK, 2012 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/proc-sileni-strelci-radi-vzdy-v-usa-a-ne-v-laxnim-cesku-pta-se-die-welt-176208>>.
15. *Profile: Tim Kretschmer*. BBC. [online]. BBC, 2009 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z WWW: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7939206.stm>>.
16. ŘEŠÁTKO, Vítězslav. *Fenomén tzv. šílených střelců aneb jak se zachovat v krizových situacích*. OnWar. [online]. On Peace, 2015 [cit. 2020-12-03]. Dostupné z

- WWW: <<http://www.onwar.eu/2015/03/15/fenomen-tzv-silenych-strelcu-aneb-jak-se-zachovat-v-krizovych-situacich/>>.
17. *Serial Murder*. FBI. [online]. FBI [cit. 2020-11-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>>.
18. *SOS 8 díl*. Youtube. [online]. SOSTvporad, 2010 [cit. 2020-12-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=QNcWOfq7JfE>>.
19. SPAAIJ Ramón. *The Enigma of Lone Wolf Terrorism: An Assessment*. [online]. 2010. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1057610X.2010.501426>>.
20. *Útočnice ve Žďáru chtěla, aby ji policisté zastřelili, popsala studentka*. Idnes. [online]. Praha: Mafra, 2014 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/svedectvi-k-utoku-na-obchodni-akademii-ve-zdare-nad-sazavou.A141014_133301_jihlava-zpravy_mv>.
21. *Útok ve škole na Slovensku: pachatel měl před rokem napadnout nožem průvodčí, dostal podmínku*. Irozhlas. [online]. Praha: Český rozhlas, 2020, 12.06.2020 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z WWW: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/vrutky-slovensko-utok-skola-utocnik-pachatel_2006120937_ako>.
22. *Ve Žďáru vraždila duševně nemocná, která už útočila. Svobodu jí dal soud*. Idnes. [online]. Praha: Mafra, 2014 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/ve-zdaru-vrazdila-zena-ktera-utocila-uz-v-havirove-soud-zmenil-lecbu.A141014_132604_ostrava-zpravy_jog>.
23. *Zbrojní průkaz 2020: Jak v ČR získat zbrojní průkaz, co musíte udělat a splnit?* [online]. Praha: Kentaur zbraně, 2020 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.kentaurzbrane.cz/zbrojni-prukaz/>>.
24. *Žena s nožem pobodala ve škole studenty. Šestnáctiletý hoch zemřel*. Idnes. [online]. Praha: Mafra, 2014 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/pobodani-na-obchodni-akademii-ve-zdare-nad-sazavou.A141014_090808_jihlava-zpravy_mv>.

Seznam grafů a tabulek

Graf 1: Otázka č. 1. – Jsem studentem/tkou na:, Zdroj: vlastní.....	42
Graf 2: Otázka č. 2. – Slyšel/a jste někdy pojem aktivní střelec a víte, co znamená?, Zdroj: vlastní.....	43
Graf 3: Otázka č. 3. – Učili vás na škole, co dělat při útoku šíleného střelce na školu?, Zdroj: vlastní.....	44
Graf 4: Otázka č. 4. – Víte, jak se při takovéto situaci zachovat?, Zdroj: vlastní.....	45
Graf 5: Obrázek č. 5. – Odkud jste poprvé zjistil/a, jak se při takovém útoku chovat?, Zdroj: vlastní.....	46
Graf 6: Otázka č. 7. – Jaký máte vztah ke střelným zbraním?, Zdroj: vlastní.....	47
Graf 7: Otázka č. 8. – Myslíte si, že jsou v ČR dostatečně přísná pravidla pro získání střelné zbraně?, Zdroj: vlastní.....	48
Graf 8: Otázka č. 9. – Co si myslíte o útocích šílených školních střelců?, Zdroj: vlastní.....	49
Graf 9: Otázka č. 11. – Co si myslíte, že školního střelce nejčastěji vede k útoku na školu?, Zdroj: vlastní.....	51
Tabulka 1: Obrázek č. 6. – Znáte nějakou strategii v boji se školním střelcem? Jakou?, Zdroj: vlastní.....	46
Tabulka 2: Otázka č. 10. – Znáte nějaký konkrétní případ školního střelce, v cizině či u nás? Jaký? Zdroj: vlastní.....	50